

BEBYGGELSELÄMNINGAR FRÅN 1600-TAL TILL 1900-TAL VID

ASPESTAHULT

Arkeologisk förundersökning av Kjula 319, 267, 268 och 269,
Eskilstuna socken och kommun, Södermanlands län

Arkeologisk förundersökning

Rapporter från Arkeologikonsult 2016:2905

ÅSA BERGER

ARKEOLOGIKONSULT
Optimusvägen 14
194 34 Upplands Väsby
Tel: 08-590 840 41

www.arkeologikonsult.se

OMSLAGSBILD: Krikon, äpplen och päron finns kvar i den över 100 år gamla fruktträdgården i Aspestahult.

ALLMÄNT KARTMATERIAL: © Lantmäteriet Dnr: 50007066_140003

© Arkeologikonsult 2016

Detta verk är licensierat under en Creative Commons Erkännande 4.0 Internationell Licens. Licenstexten finns tillgänglig på <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.sv> eller genom att skriva till Creative Commons, 543 Howard Street, 5th Floor, San Francisco, California, 94105, USA.

BEBYGGSELÄMNINGAR FRÅN 1600-TAL TILL 1900-TAL VID

ASPESTAHULT

Arkeologisk förundersökning av Kjula 319, 267, 268 och 269,
Eskilstuna socken och kommun, Södermanlands län

ÅSA BERGER

Arkeologisk förundersökning

Rapporter från Arkeologikonsult 2016:2905

SAMMANFATTNING

I samband med att Eskilstuna kommun planerade en logistikpark i Kjula utförde Arkeologikonsult en arkeologisk förundersökning inom gårdstomten Aspestahult (Kjula 319) med kringliggande ytor. Endast rester av husgrunder påträffades på och omkring bytomten och flera av dem var kraftigt skadade och kunde inte karakteriseras närmare. På flera platser hade terrängen omformats genom att terrasser byggts och ytor jämnats ut.

De kulturlager som påträffades var omrörda och innehöll material från i princip alla tider mellan 1600- och 1900-talet. Namnet tyder på att gården etablerats under medeltid. Bitvis har ett tunt brandlager bevarats. Detta daterades till medeltid vid den tidigare utredningen och tolkades som en möjlig första röjningsfas från Aspestahults etablering. Gårdens invånare kunde följas tillbaka till 1614–15 ibland annat

mantalslängder och husförhörlängder. Både en stor ombyggnad av gården på 1920- och 1930-talen och rivningen som utfördes 2005 har skadat gårdstomten kraftigt. Av den möjliga medeltida gården fanns inga spår.

Vid gården fanns en 6 000 m² stor fruktträdgård som anlagts kring år 1900. Flera äppel-, päron-, körsbärs- och plommonträd bar fortfarande frukt. En inventering av äppelträden utfördes av Föreningen Sörmlandsäpplen. Många andra trädgårdväxter fanns också kvar inom bytomten.

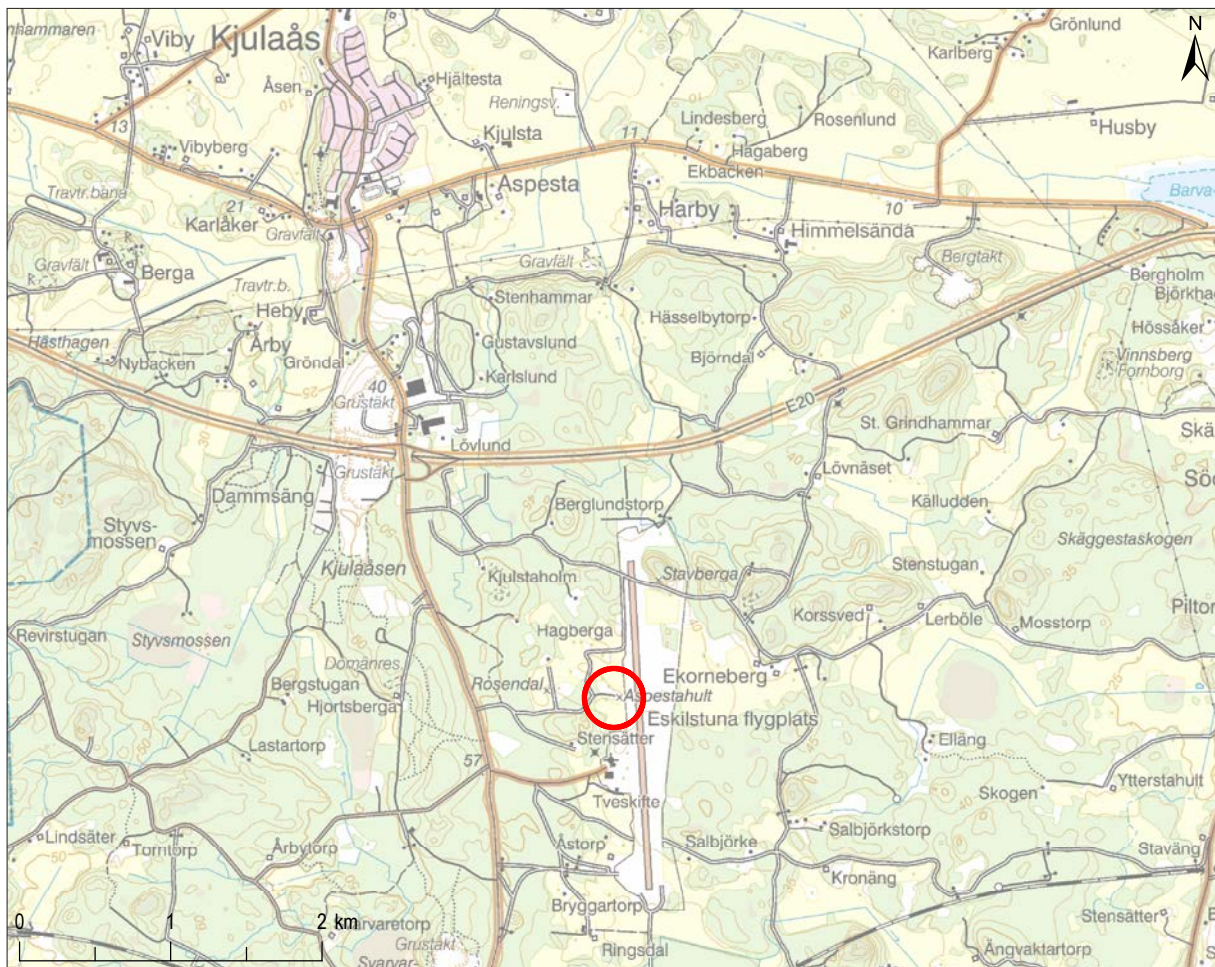
I arbetet ingick också undersökningar av tre huslämningar nordväst om bytomten (Kjula 267–269). Genom arkivstudier konstaterades att dessa etablerats först år 1861.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

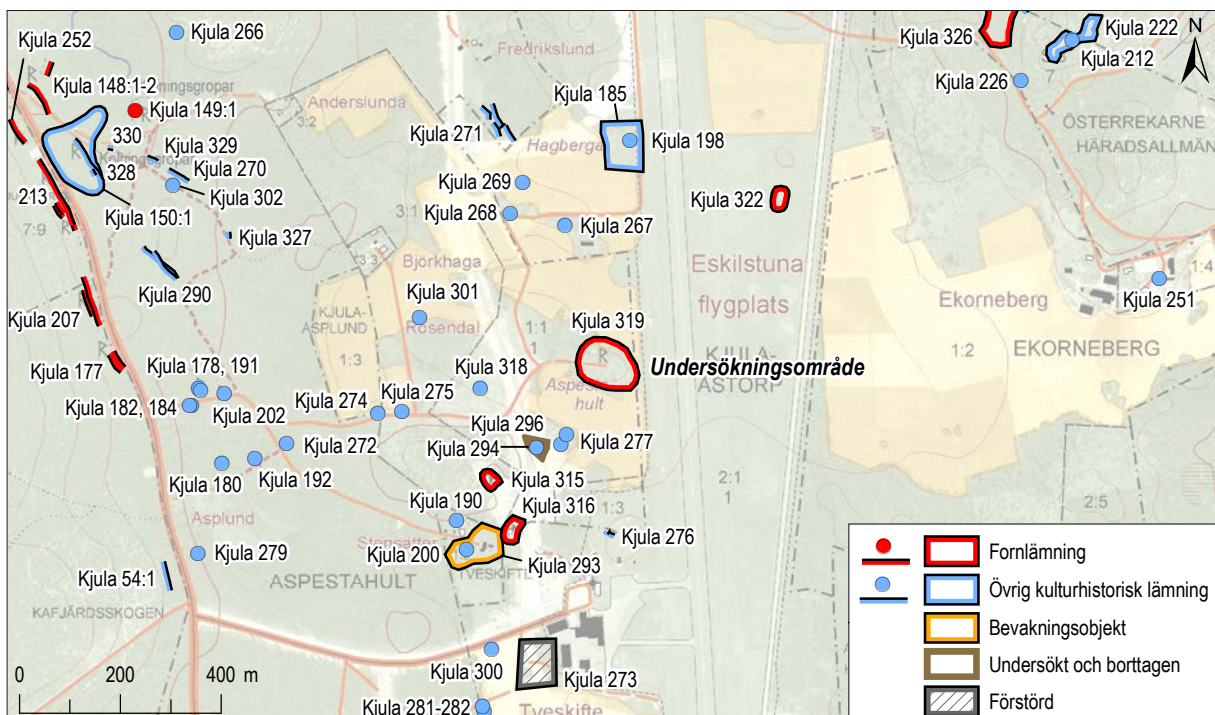

SAMMANFATTNING	4
INLEDNING	7
TOPOGRAFI OCH FORNLÄMNINGSMILJÖ	7
SYFTE, METOD OCH GENOMFÖRANDE	7
ÄLDRE KARTMATERIAL	8
Aspestahult	8
Oxhagen/Hagberga	11
NAMNET ASPESTAHULT	12
RESULTAT	12
Bytomten	12
Området med ekonomibyggnader i väster	20
Kjula 267–269	24
Biologiskt kulturarv	24
FYND	26
SAMMANFATTNING AV GRÄVNINGENS RESULTAT	26
GÅRDEN ASPESTAHULT OCH DESS INVÅNARE UNDER 400 ÅR	28
1614–1689	28
1690–1745	28
1746–1796	28
1797–1801	30
1803–1896	30
1896–2004	30
Nämndeman, häradssdomare och länsman	31
Tjänstefolk i Aspestahult	31
Aspestahult i början av 1800-talet	33
Lovisa Petterssons trädgård	34
REFERENSER	35
Litteratur	35
Otryckta källor	35
Muntliga uppgifter	35
Äldre kartor	35
ADMINISTRATIVA OCH TEKNISKA UPPGIFTER	35
BILAGOR	37
Bilaga 1. Schaktbeskrivning	37
Bilaga 2. Rutbeskrivning	40
Bilaga 3. Kontextbeskrivning	41
Bilaga 4. Fyndtabell	44
Bilaga 5. Mantalslängd 1614 och framåt	46
Bilaga 6. Makrofossilanalys	48

Figur 1. Undersökningsområdet utmärkt på Terrängkartan, skala 1:50 000.

Figur 2. Karta med omnämnda fornlämningar (FMIS) markerade på Fastighetskartan, skala 1:15 000.

INLEDNING

I samband med utbyggnad av en logistikpark vid Kjula i Eskilstuna kommun beslutade länsstyrelsen om en arkeologisk förundersökning av bytomten Kjula 319 och intilliggande övriga kulturhistoriska lämningar,

Kjula 267–269 (Lst dnr: 431-439-2015). Undersökningen utfördes i två omgångar under september och oktober 2015.

TOPOGRAFI OCH FORNLÄMNINGSMILJÖ

Området domineras av Kjulaåsen som sträcker sig i nordsydlig riktning. På och i anslutning till åsen har stora mängder fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar påträffats, allt från stenåldersboplatser till kolningsgropar och torpmiljöer (fig 2). I närområdet är de registrerade lämningarna främst från två olika tidsperioder, stenålder och efterreformatiskt tid. Bland annat har flera fynd av stenyxor gjorts (Kjula 198, 200, 300 och 301) och boplatssområden med slagen kvarts finns på flera ställen (Kjula 293, 296, 315, 316). I övrigt består lämningarna i närområdet av spår av verksamhet som kolning (Kjula 149 och 294), tjärtillverkning (Kjula 190) och linrötning (Kjula 318). Den agrara bebyggelsen i området avtecknar sig i hägnader (Kjula 54:1, 271 och 276), kallkällor (Kjula 272, 275 och 279), flera lägenhetsbebyggelser (Kjula 185, 273 och 274), backstugor (Kjula 277, 282 och 322) och en smedja (Kjula 281). Ett stort antal väglämningar finns i områdets västra del (t ex Kjula 148:1–2, 213, 227–230 och 270).

Bytomten Aspestahult, Kjula 319, var belägen på en höjd omgiven av åkermark i norr och Eskilstuna flygplats landningsbana i öster. I söder och väster fanns en anlagd fruktträdgård och i norra delen av denna en liten damm. Längre väster ut fanns ett lågt impediment med rester av flera ekonomibyggnader, väster om dessa var en nyanlagd väg och avverkad skogsmark. Höjden där bostadshuset legat var kraftigt överväxt med sly, tistlar, nässlor och högt gräs. Stora mängder sten hade lagts upp i områdets norra del. Även området med ekonomibyggnader täcktes av sly och täta snår med hallonbuskar.

Vid en utredning 2013 påträffades kulturlager med keramik från 1600-, 1700- och 1800-talet. Dessutom hade ett tunt brandlager daterats till medeltid, 1290–1420 e.Kr. (Grusmark 2013).

SYFTE, METOD OCH GENOMFÖRANDE

Syftet med den arkeologiska förundersökningen var i första hand att klargöra lämningarnas omfattning och karaktär. Åtgärden skulle resultera i ett underlag för länsstyrelsens fortsatta handläggning av ärendet samt ett underlag för beställarens fortsatta planering. Fokus låg på att utreda informationsläget för de äldsta faserna. Detta innebar rumslig avgränsning samt ett klargörande av stratigrafiska förhållanden för att inför en eventuell arkeologisk undersökning kunna överblicka fornlämningens informationsvärde. Förundersökningen skulle ge ett fullgott underlag för att göra en bedömning av om en särskild arkeologisk undersökning var nödvändig och i så fall av vilken omfattning denna skall vara. Förundersökningen

förväntades klargöra lämningarnas komplexitet beträffande kronologiska, rumsliga och funktionella sammanhang. Möjligheterna att arkeologiskt undersöka byggnadskonstruktion för 1600–1700-tals faserna, samt eventuella anläggningar som tyder på specialiserat hantverk ska klargöras.

Inledningsvis planerades att ta upp två stora schakt om 25–30 m² ner till kulturlagernivå och undersöka detta i sin helhet. Tyvärr var ytan så pass omörd att inget tydligt kulturlager kunde iaktas på någon sammanhängande yta. Därför lades sökschakt med jämna mellanrum inom den aktuella ytan. Schakten grävdes med dubbel skopbredd, där anläggningar

och lager påträffades utvidgades schakten för att säkerställa lämningarnas karaktär. Schakten grävdes stratigrafiskt ned till orörd mark. Även de delar som var belamrade med rivningsmassor och påförd sten undersöktes genom schaktning där detta var möjligt.

Planen var att schakta ca 1 000 m² inom fornlämning Kjula 319. Detta visade sig inte vara möjligt då stora delar av ytan var störd och otillgänglig. Det bedömdes inte heller nödvändigt då ytan kunde avgränsas relativt snabbt. Sammanlagt schaktades 652 m² inom fornlämningen.

Väster om fornlämningen, inom det område som enligt kartmaterialet varit bebyggt med ekonomibyggnader under 1800- och 1900-talet, grävdes ett antal schakt för att avgöra om lämningarna var äldre än vad kartmaterialet kunde visa. Sammanlagt schaktades 286 m² i detta område.

De övriga kulturhistoriska lämningar som ligger nordväst om Aspestahult, Kjula 267–269, inventerades och synliga husgrunder och andra strukturer mättes in och dokumenterades i text och bild.

Fynd av daterande karaktär, så som kritpipor, glas och keramik samlades in och analyserades. Övrigt fyndmaterial återdeponerades. Inga fynd krävde konservering.

En rad analyser planerades, ¹⁴C-analys för att datera de lager och anläggningar som saknade daterande fyndmaterial och makrofossilanalys för att fastställa tillkomstsätt för vissa typer av lager och för att funktionsbestämma brukning av olika huslämningar. Eftersom fornlämningen var så pass skadad påträffades inga lager och anläggningar som lämpade sig för ¹⁴C-analys. Därför krävdes heller ingen vedartsanalys. Makrofossilanalys genomfördes på prover från sex kulturlager. Analys av keramik, kritpipor och glas planerades men endast keramiskt material med informationspotential påträffades.

Alla schakt, påträffade lämningar, prover och fynd mättes in med GPS med nätverks-RTK. Lämningarna dokumenterades i text och bild. Samtlig dokumentation överfördes i ett GIS-baserat dokumentationssystem (Siteworks) för vidare analys.

De äldre fruktträd som fanns i området inventerades av Föreningen Sörmlandsäpplen.

På länsstyrelsens uppmaning utfördes en ingående arkivstudie för att fördjupa kunskapen om Aspestahult under historisk tid. Gullevi Hult som växte upp på gården har intervjuats per telefon vid ett par tillfällen. Även Britt-Marie Andersson som bor i närområdet och har forskat i sin hembygd har bidragit med bilder och uppgifter.

ÄLDRE KARTMATERIAL

Aspestahult

Aspestahult förekommer på tre historiska kartor, en från 1723, en från 1801 och en med okänt årtal. På kartan med okänt årtal (fig 3) redovisas Aspestahult som ”*Kungl. Majt och Cronan uti byte indraget*”. Detta innebär att gården övergått från att vara en frälsegård till att ägas av kronan. Detta kan bero på att det saknades arvinge till gården eller att man på något sätt misshagat kungen. Vad som är orsaken i detta fall är okänt. I mantalslängden registreras Aspestahult som ägt av kronan från år 1690. Detta innebär att kartan bör vara från ungefär samma tid. Övrig information på kartan är att gården ligger i tvåsåde, det vill säga att man odlar hälften av åkrarna vartannat år och lägger dem i

träda vartannat. Öster om gården, där flygplatsens landningsbana ligger idag, fanns ängen som gav åtta lass hö per år och i väster, på den yta som kom att hysa ekonomibyggnaderna under 1800-talet, fanns en kalvhage. För skog och bete utnyttjades häradsallmänningen.

Aspestahult redovisas också på en karta över Ribbingelund från 1723 (fig 4). På kartan har antecknats att gårdarna Tveskifte och Aspestahult med Åstorp ”*sortera inteth under Ribbingelund*”. De tillhörde alltså inte Ribbingelund utan var egna enheter. Ingen ytterligare information om gården tas upp och åkerns och ängens utbredning är i stort sett likadan som på den odaterade kartan.

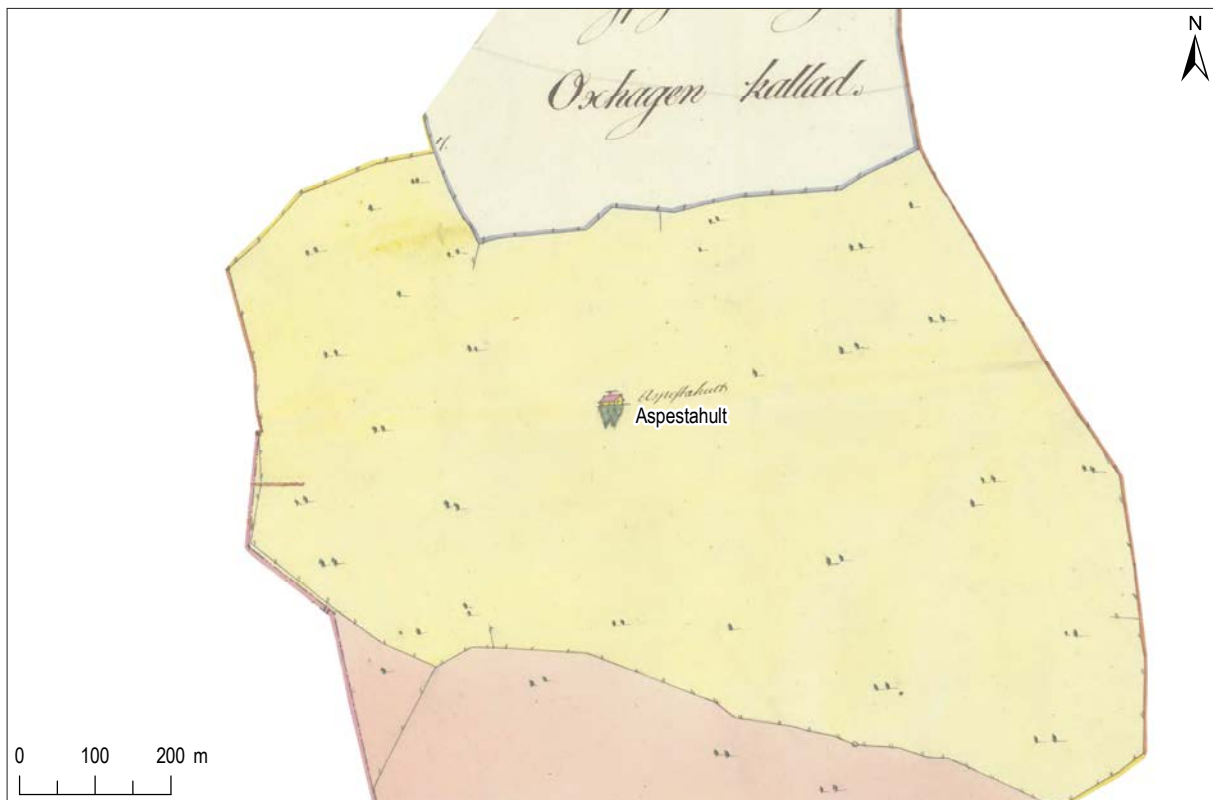

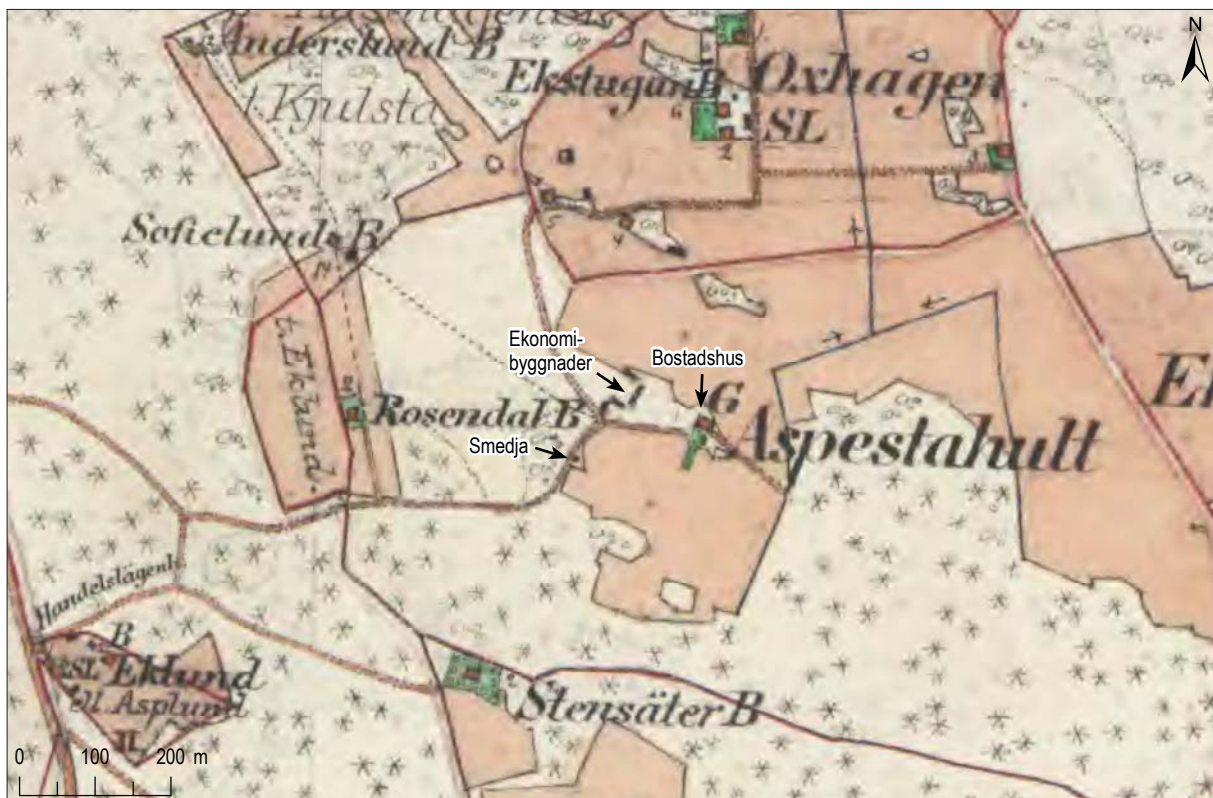
Figur 3. Karta över Aspestahult utan årtal. Sannolikt är kartan från 1600-talets slut, skala 1:5 000.

Figur 4. Aspestahult på kartan över Ribbingelund från 1723, skala 1:5 000.

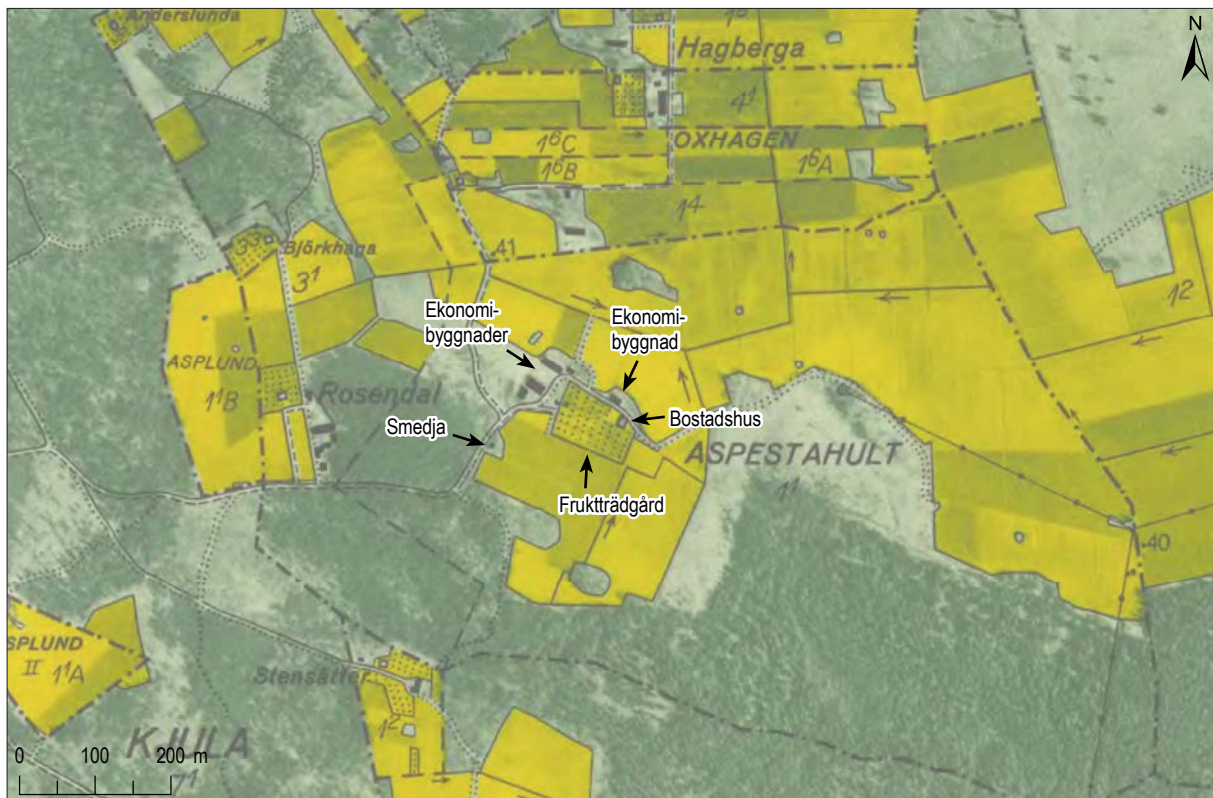

Figur 5. Avrösningskartan över Aspestahtult 1801, skala 1:10 000.

Figur 6. Aspestahtult på Häradskartan 1897–1901, skala 1:10 000.

Figur 7. Aspesta hult på Ekonomiska kartan 1957, skala 1:10 000.

År 1801 redovisas Aspesta hult på en karta där ägorna "avrösats" från häradsallmänningen (fig 5). Avrösa är det samma som att avgränsa. Kartan visar ägo gränserna och själva gårdsläget med en hus-symbol. I texten beskrivs hur gränserna går och hur de märkts ut, till exempel med gränsrösen, där av begreppet *avrösa*.

På häradskartan från 1897–1901 redovisas för första gången de enskilda byggnaderna inom ägorna (fig 6). Då finns bostadshuset med en smal remsa trädgård uppe på höjden i öster och fyra ekonomibyggnader på den lägre höjden i väster och smedjan ca 60 meter söder om dessa. Åkerytan har ökat och blivit mer sammanhängande jämfört med tidigare kartor.

På ekonomiska kartan från 1957 finns ett nytt bostadshus och en ny ekonomibyggnad på höjden i öster (fig 7). Ekonomibyggnaderna i väster har förändrats något och en ny väg har tillkommit som löper förbi dessa och österut mot bostadshuset. En stor yta mellan ekonomibyggnaden och bostadshuset är markerad som trädgård.

Oxhagen/Hagberga

Nordväst om Aspesta hult finns lämningar efter två gårdar och en ensamliggande byggnad (Kjula 267–269). Området där de ligger redovisas på en skattläggningskarta från 1765 över "Lilla och Stora Stabergs Stuvor". Området benämns då Oxhagen och beskrivs som sankt och beväxt med tuvor. På avrösningskartan från 1801 (se ovan) redovisas den som "Aspesta äng Oxhagen kallad" (fig 5).

I samband med laga skiftet av Aspesta ägor 1861 har Oxhagen delats upp i fem långsmala remsor. Från denna tid finns också Oxhagen med i husförhörlängden under gården Aspesta ägor. Då är torpet Hagberga 1 registrerat och betecknas som nybygge. Från 1881 finns också Hagberga 2–4 i kyrkböckerna. På Häradskartan från 1897–1901 (fig 6) har två bebyggelseenheter markerats ut i den del av den tidigare hagen som var aktuell för denna undersökning. Vilka av de fyra torpen Hagberga det rör sig om har inte kunnat fastställas.

NAMNET ASPESTAHULT

Ordet hult är det samma som tyskans Holz som betyder trä eller ved. Den grundläggande betydelsen är sannolikt skog. Det finns ett stort antal medeltida bebyggelsenamn på *-hult* i tidigare obebyggda skogsområden och detta visar på att namnen avsett nybyggen i skogsmark (Wahlberg 2003). I fallet Aspesta-hult rör det sig sannolikt om ett nybygge i den

skog som tillhört gården Aspesta som ligger omkring tre kilometer norr ut. Namnet Aspesta har anor från järnålder med sitt efterled *-sta*. Förledet *Asp-* syftar på träslaget. Det äldsta skriftliga belägget för Aspesta i Kjula socken är från 1345 men gårdens gravfält (Kjula 26:1) visar på att det har äldre anor än så.

RESULTAT

Bytomten

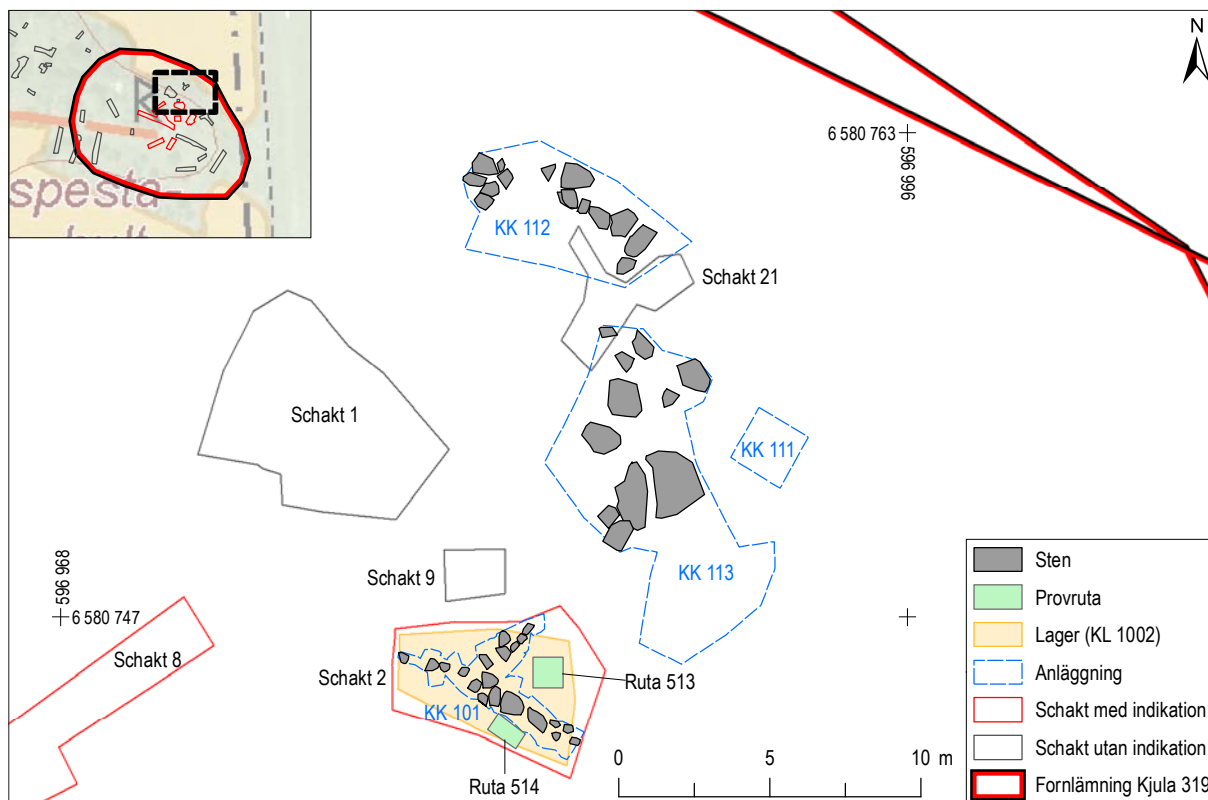
Uppe på bytomten grävdes 12 schakt av varierande storlek anpassade efter topografi och terräng (fig 8). Stora delar av ytan var omrörd och söndergrävd. Endast ett fåtal strukturer som gick att karaktärisera påträffades (fig 9). I nordväst fanns rester av en byggnad i form av kringrörda stenar och byggnadsmaterial blandat med sopor och skräp (schakt 1). Inga tydliga strukturer kunde hittas. En nedgrävd

elkabel påträffades i schaktets sydvästra hörn. I slänten mot åkern längst i norr fanns en yta med slarvigt lagd sten (KK 112), längst i norr fanns antydning till en syllstensrad. Vid schaktning invid stenansamlingen hittades stora mängder lös sten, och sentida sopor som flaskor och porslin. Massorna utgjorde resterna av den magasinsbyggnad som uppfördes då det äldre bostadshuset revs någon gång på 1930-talet (muntlig uppgift Gullevi Hult). Magasinsbyggnaden revs efter att kommunen köpt fastigheten 2004. När den

Figur 8. Schaktplan över gårdstomten, Kjula 319. Mot bakgrund av Fastighetskartan, skala 1:2 000.

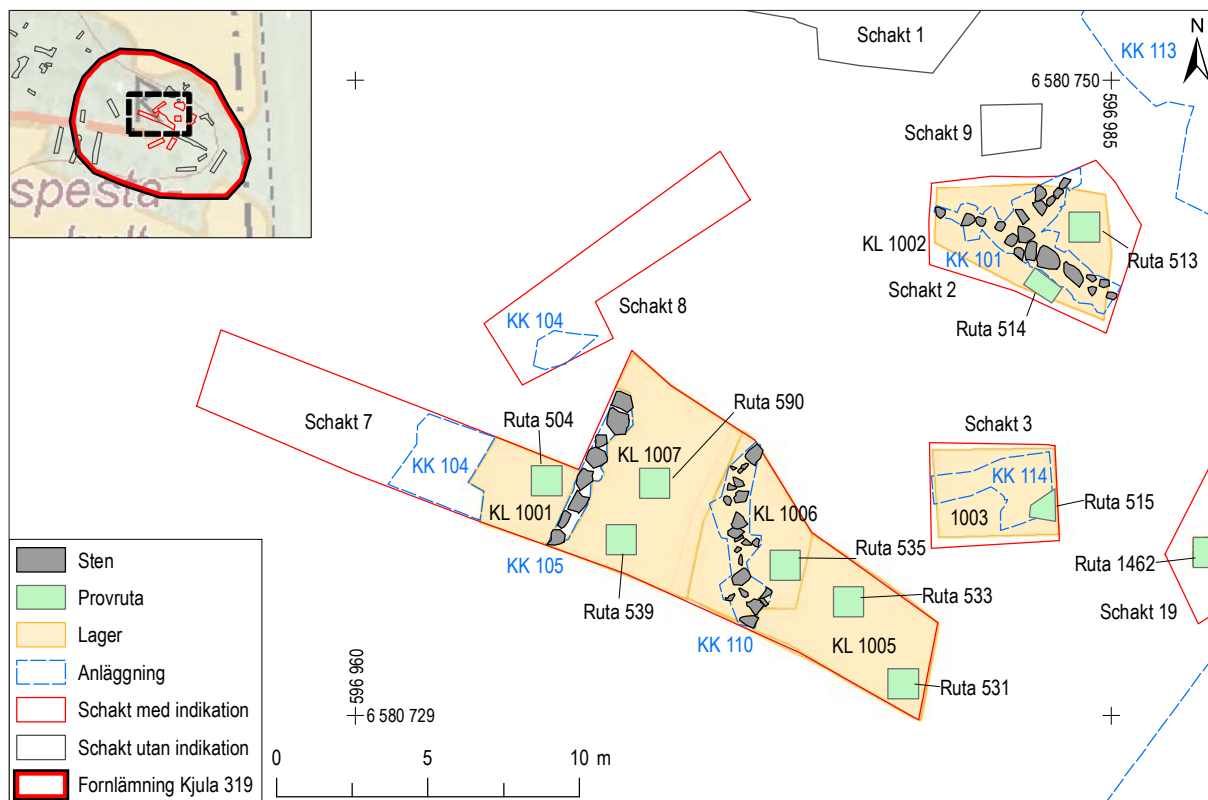
Figur 9. Plan över anläggningar på gårdstomtens norra del, skala 1:250. Översikt med Fastighetskartan, skala 1:5 000.

byggdes verkar slänten ha fyllts upp med sten och jord för att bilda en yta där huset kunde anläggas. Efter rivningen har marken jämnats ut. Stora mängder sten (KK 113), mellan 0,4x0,4 och 2,0x1,5 m stora låg också i slänten mot nordost, vissa av dem var huggna och andra kluvna. Bland stenarna låg också stora mängder tegelpannor. Även detta är rester av den gamla magasinsbyggnaden. Det var mycket svårt att avgöra var den ursprungliga markytan låg i denna del och inget material av äldre karaktär som till exempel rödgods påträffades. Längst ned mot åkern fanns en gjuten betongbrunn (KK 111).

Strax söder om den omrörda ytan där magasinsbyggnaden legat hittades en syllstensrad (KK 101). Denna var t-formad och bestod av kantiga och rundade stenar och var cirka 0,2 meter hög och 0,8 m bred (fig 10). Den var söndergrävd både i öster, väster och norr och täcktes av ett raseringslager (KL 1002) med sot, spik, fönsterglas och murbruk. Syllstenarna härrör med största sannolikhet från det äldre bostadshuset som revs på 1930-talet.

Figur 10. Rester av det äldre boningshuset (KK 101). Foto från NV.

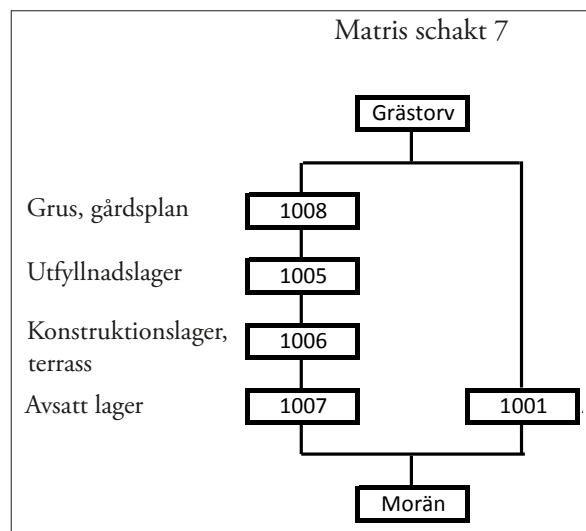

Figur 11. Detalj över schakt 7 och 8 med anläggningar och lager, skala 1:250. Översikt med Fastighetskartan, skala 1:5 000.

Ytterligare stenar (KK 114) som möjligen kan ha utgjort en syll påträffades mitt på den undersökta ytan (fig 11). Dessa var omrörda och täcktes av ett raseringslager (KL 1003) med fet mylla, grus, föns-terglas, tegel, murbruk och enstaka yngre rödgoods. Ingen tydlig struktur kunde iakttas.

Ett stort schakt (schakt 7) grävdes i slänten ned mot trädgården i väster (fig 11). Längst i väster påträffades ett stråk med rundade och skarpkantade 0,1–0,4 m stora stenar (KK 104). Anläggningen som låg direkt på undergrunden av lera var oregelbunden (fig 12). På stenarna som bitvis låg löst fanns resterna av ett par trästörar och i jordlagret som täckte den påträffades tegel, obrända ben, glas och järnbeslag. Ingen tydlig nedgrävning kunde ses men stenarna kan möjligen ha legat i botten på ett dike som har med trädgårdsanläggningen att göra.

Strax öster om stenstråket fanns en kraftig stenter-rass (KK 105). Den bestod av 0,5–0,7 meter stora stenar som lagts i en rad i slänten (fig 13). Stenarna var fyrkantiga eller rektangulära och flera av dem hade borrhål. Anläggningen slutade tvärt i norr men kunde inte avgränsas mot söder eftersom där växte stora päronträd. I anslutning till terrassen fanns bitar av grovmagrad lerklining vilket tolkades som att

stenarna kunde ha ingått i en byggnad. Schaktet vidgades för att eventuella tvärgående syllar skulle kunna hittas men inget som tydde på att stenarna utgjort en del av en husgrund kunde iakttas. Anläggningen har därför tolkats som en terrass som byggts för att plana ut slänten. Ytterligare en terrass (KK 110) låg cirka 4 meter öster om den första. Denna var inte lika kraftig, mycket slarvigare lagd och av 0,15–0,6 m stora stenar. Även denna har tolkats som en terrassering för att plana ut slänten.

Figur 12. Rester av ett möjligt dräneringsdike nedanför gårdsplanen (KK 104). Foto från Ö.

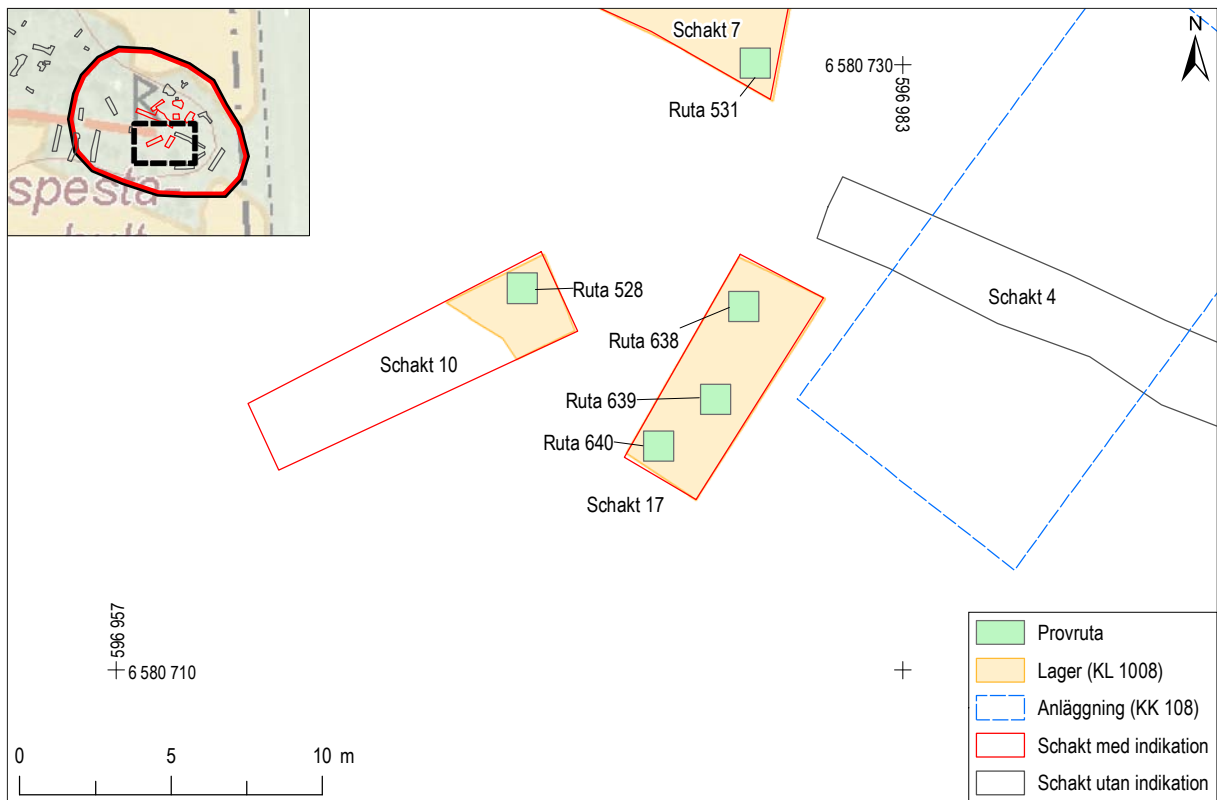
Figur 13a. Den kraftiga terrassen (KK 105) ned mot fruktträdgården i väster. Foto från V.

I schakt 7 kunde fem olika lager iakttas varav de äldsta daterades till 1600-tal (KL 1001, KL 1007). Längst i väster, nedanför terrass 105 fanns ett siltlager med fynd av tegel, yngre rödgods, fajans, flintgods, järnföremål och glas samt lerklining (KL 1001) som låg direkt på undergrundens lera. Mellan terrass 105 och 110 fanns ett liknande lager (KL 1007) men detta var torrare och lösare och innehöll mer rödgods. I detta lager hittades en bränd kärna av havre och fröer från flera sorters ogräs (bilaga 5). Terrass 105 täcktes av lager 1006 som var ett luckert sandlager med inslag av tegelkross, kol samt fickor med grovt grus och enstaka yngre rödgodsfragment. Längst i öster fanns ett kompakt utfyllnadslager (KL 1005) med grus, lera, sot, tegel, kol och sten som tolkats som underlag för gårdsplanen. Detta täcktes av

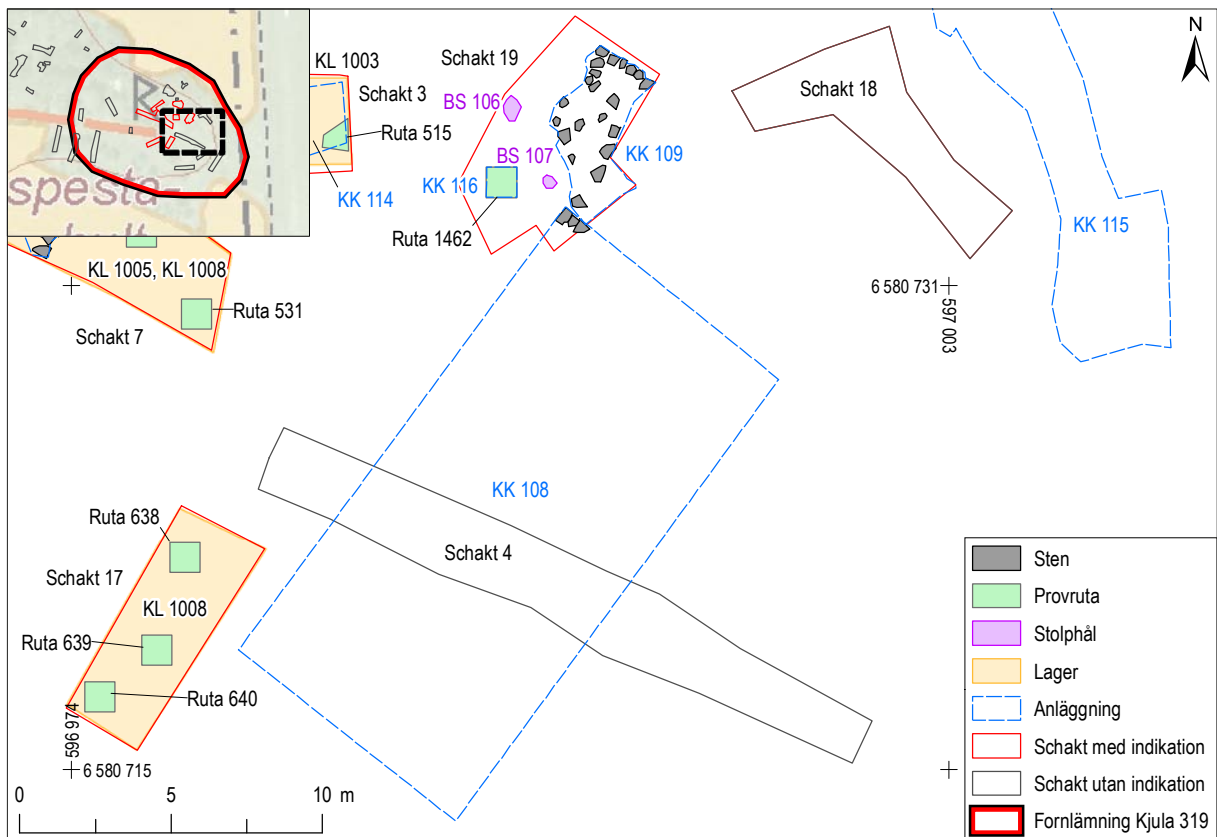

Figur 13b. Den kraftiga terrassen (KK 105) ned mot fruktträdgården i väster. Foto från N.

lager 1008, grovt grus som utgjort gårdsplanens yta. Lager 1001 och 1007 tolkas som avsatta lager med inslag av 1600-tal (yngre rödgods) som till viss del rörts om medan övriga tolkas som konstruktionslager från 1900-talet då stora förändringar gjorts i gårdens struktur.

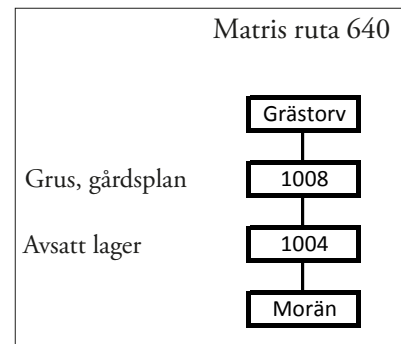
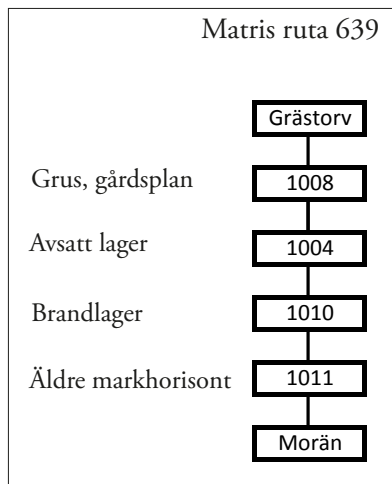
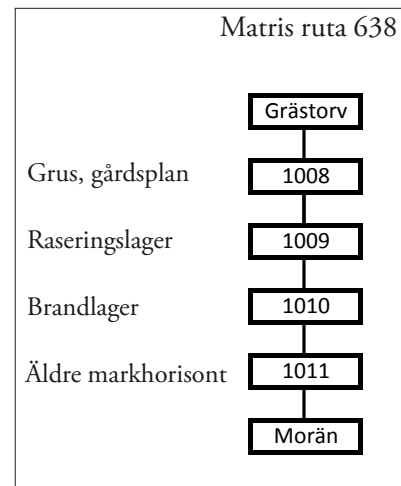
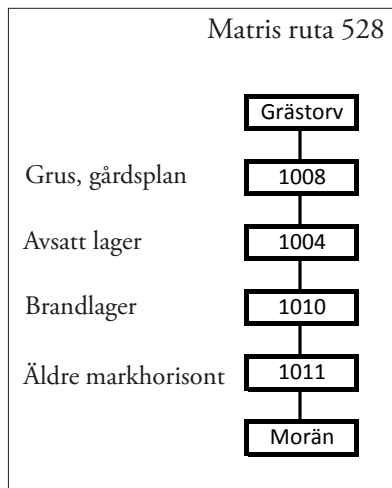

Figur 14. Schakt 10 och 17, skala 1:250. Översikt med Fastighetskartan, skala 1:5 000.

Figur 15. Plan över det senaste boningshuset (KK 108) och kringliggande anläggningar i nordost, skala 1:250. Översikt med Fastighetskartan, skala 1:5 000.

I två av schakten på den tidigare gårdsplanen (schakt 10 och 17) påträffades inga anläggningar (fig 14). I båda schakten fanns gårdsplanens gruslager (KL 1008). Under detta i schakt 10 och längst i söder i schakt 17 förekom ett mörkt siltlager med enstaka yngre rödgods (KL 1004). Detta har tolkats som övergången mellan gårdsplanen och den odlade marken. Under delar av gårdsplanen fanns ytterligare lager, ett raseringslager med rödgods, tegel och kol (KL 1009), detta har tolkats som utkanten på gårdsplanen. Under detta framkom ett 0,02–0,07 meter tjockt brandlager (KL 1010). Detta har tolkats som samma lager som påträffades vid utredningen och som daterades till 1290–1420 e.Kr. (Grusmark 2013). Lagret innehöll inget fyndmaterial men makrofossilanalysen visade på stora mängder träkol, främst från tall (bilaga 5). Lager 1010 skulle kunna härröra från röjningsfasen då Aspestahult togs i anspråk. Under detta fanns den äldre markhorisonten (KL 1011) bevarad.

På impedimentets högsta punkt (fig 15) låg resterna efter det sista boningshuset på platsen (KK

108). I nordost var syllen mycket tydlig med lagda stenar i nordväst och gjuten betong i sydost (fig 16). I sydväst var den mer omrörd och ingen tydlig kant kunde iaktas i denna del. Ett långt schakt (schakt 4) drogs tvärs över husgrundresterna som bestod av huggna stenar, betongklumpar och tegel.

Figur 16. Schakt genom källaren i östra delen av senaste boningshuset. Foto från Ö.

I sydväst fanns husets källare och 1,7 meter under markytan låg ett gjutet betonggol. Källaren hade fyllts med rivningsmassorna från huset och stora mängder bråte och sopor. Mitt i huset påträffades grunden till murstocken som var fylld med sand (fig 17). Nordväst om denna fanns stora mängder omrörd syllsten. I denna del var den ursprungliga markytan förstörd och husbygget bedömdes ha stort större delen av impedimentets högsta punkt. Dessutom har rivningen 2005 påverkat marken ytterligare. Längst i nordväst påträffades gårdsplanens grus och dess underlag.

Direkt utanför husets norra hörn fanns en uppbyggd terrass (KK 109) av rundade och skarpkantade 0,15–0,45 meter stora stenar, tegelstenar och enstaka betongflisor lagda med flatsidan uppåt. Mot nordost fanns en tydlig kant av 0,15–0,4 meter stora, firsidiga stenar. Mot kanten låg lucker mylla med diverse skräp, bland annat delar av ett serveringsfat av flintgods som tillverkades vid Rörstrand mellan 1880–1924. Mellan stenarna fanns grovt gult grus. Hela ytan täcktes av grovt grus och krossade tegelpannor. Delar av anläggningen avlägsnades och under den fanns grovt grus och därunder en kompakt, mörkbrun, fet yta som låg

direkt på moränen. I anslutning till anläggningen fanns också två stolpfundament i betong (BS 106, BS 107).

Anläggning 109 tolkades först som en del av det senaste boningshuset eller möjligen en äldre fas av detta. Det visade sig dock att den utgjorde en vägbank. Vägen finns på både Häradskartan från 1897–1901 och på Ekonomiska kartan från 1964 och leder upp från ängsmarken i öster. På den yngre kartan fortsätter vägen från husets hörn och rakt fram förbi magasinsbyggnaden i norr och ned mot ekonomibygnaderna i väster medan den på den äldre kartan bara går från ängen till gårdsplanen framför det äldre boningshuset (fig 18a och 18b).

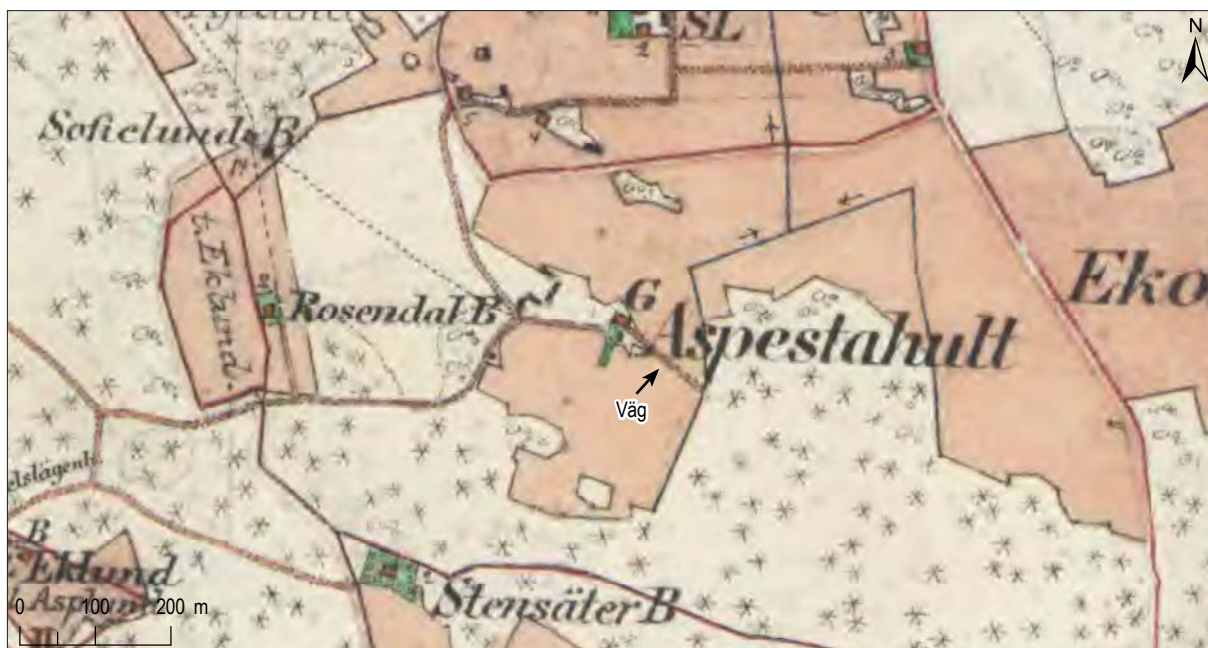
Strax intill vägbanken påträffades också en yta med lagd sten (KK 116) direkt på en äldre markhorisont (KL 1013). Denna yta har tolkats som en rest av en stenlagd gårdsplan denna har inte kunnat kostateras någon annanstans inom den undersökta ytan. Stenarna överlagrades av ett siltigt raseringslager (KL 1012) med grus och tegelkross.

Längst ner i övergången till åkerytan i norr fanns ett stråk med odlingsstenar (KK 115).

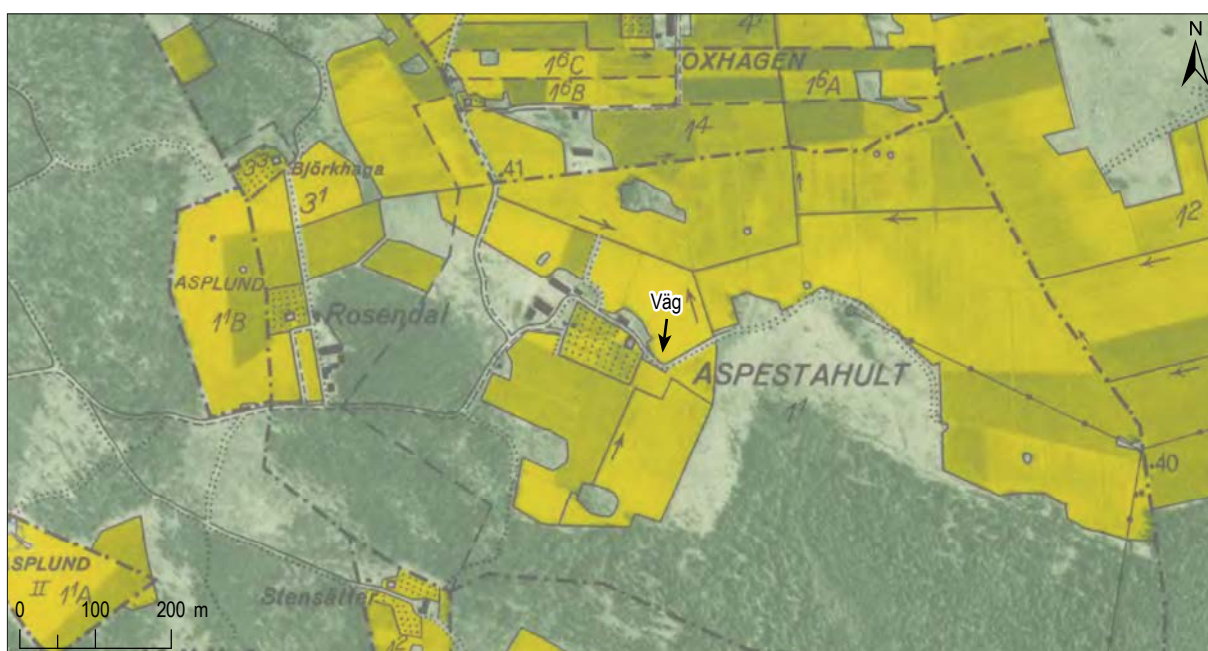

Figur 17. Schaktet genom det senaste boningshuset med grunden till murstocken i förgrunden. Foto från V.

Figur 18a. Vägen från ängsmarken i öster på karta från 1897–1901, skala 1:10 000.

Figur 18b. Vägen från ängsmarken i öster på karta från 1957, skala 1:10 000.

I övriga schakt i sydost påträffades endast odlingslager med enstaka skärivor av rödgods och glas (fig 8). I schakt 6 hittades två nedgrävningar (KN 102, KN 103) som tolkades som planteringsgropar för fruktträd eftersom de tydligt passade in i raderna med träd som fortfarande stod kvar. I schakt 20 fanns också delar av den äldre vägen upp från åkermarken i öster.

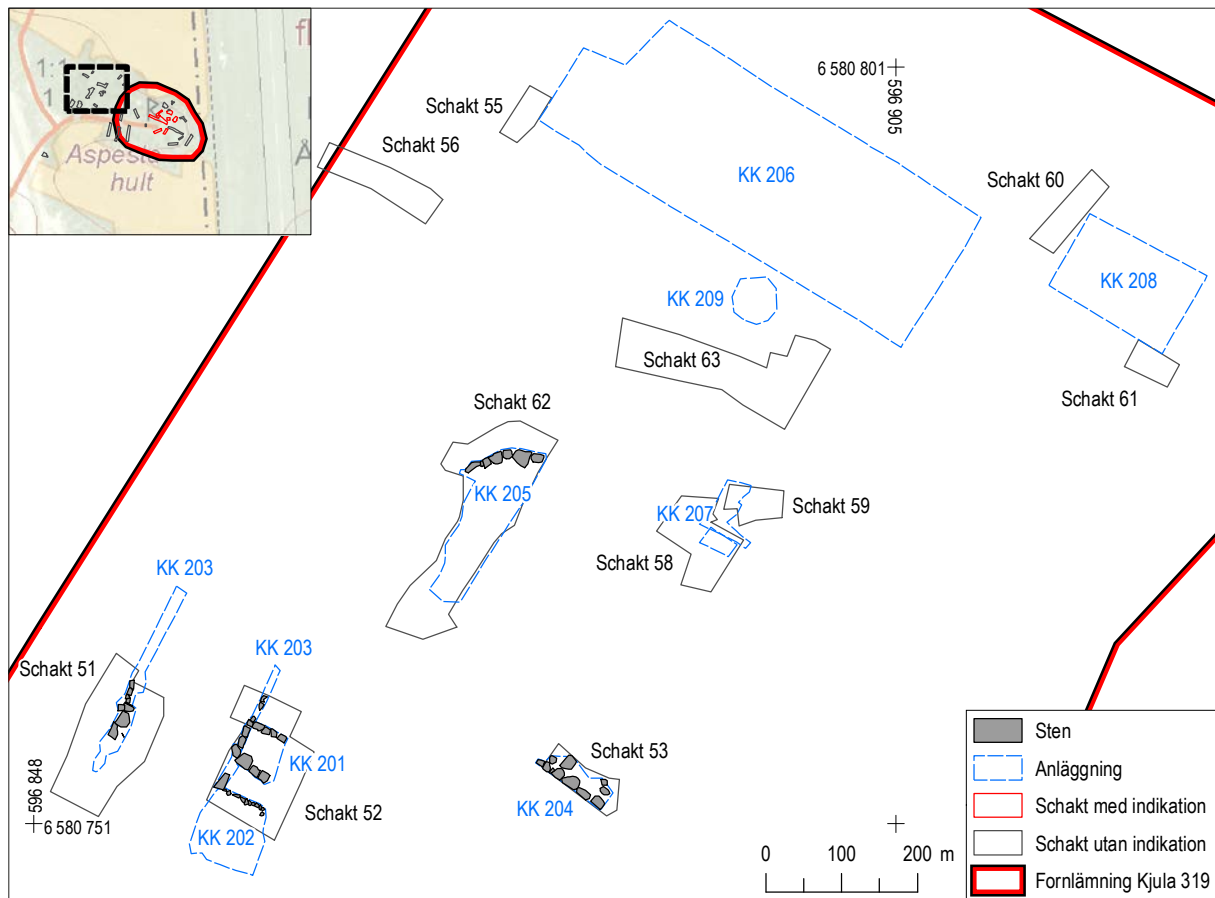
Fem schakt grävdes i fruktträdgården (schakt 12–16) i anslutning till den plats där förhistorisk keramik påträffats vid den tidigare utredningen (fig 8). Ett schakt grävdes också genom vägen som löpte fram till gårdsplanen från väster (schakt 11). Inget av dessa schakt uppvisade något av antikvariskt intresse.

Området med ekonomibyggnader i väster

Fem schakt grävdes i anslutning till synliga husgrunder för att fastställa deras ålder (fig 19). Samtliga hus fanns på Häradskartan från 1897–1901 och flera har legat kvar ända fram till 2000-talet. Ytan under en av de äldre ladorna visade sig vara utjämnad genom att en stensatt terrass (KK 205) konstruerats (fig 20). Denna hade sedan täckts över med grus och jord och utgjort underlag till ladan. Mitt i terrassen stack en elkabel av äldre modell upp.

Hela området var fyllt med rivningsmassor som grävts ned eller lagts på hög. Flera av husgrunderna gav ett modernt intryck med gjutna betonggolv och murade syllar (fig 21).

Området saknade helt spår av äldre hushållssopor (yngre rödgods, flintgods osv) till skillnad från bytomten i öster. De få föremål som påträffades var från 1900-tal, exempelvis kaviartuber och delar till jordbruksredskap (fig 22). Inga fynd eller lager som kunde visa på att lämningarna var äldre än kartmaterialet påträffades.

Figur 19. Schakt och anläggningar i västra delen med rester av ekonomibyggnader, skala 1:500. Översikt med Fastighetskartan, skala 1:10 000.

Figur 20. På platsen där det tidigare legat en lada var marken uppbyggd med en kraftig terrass (KK 205). Foto från NV.

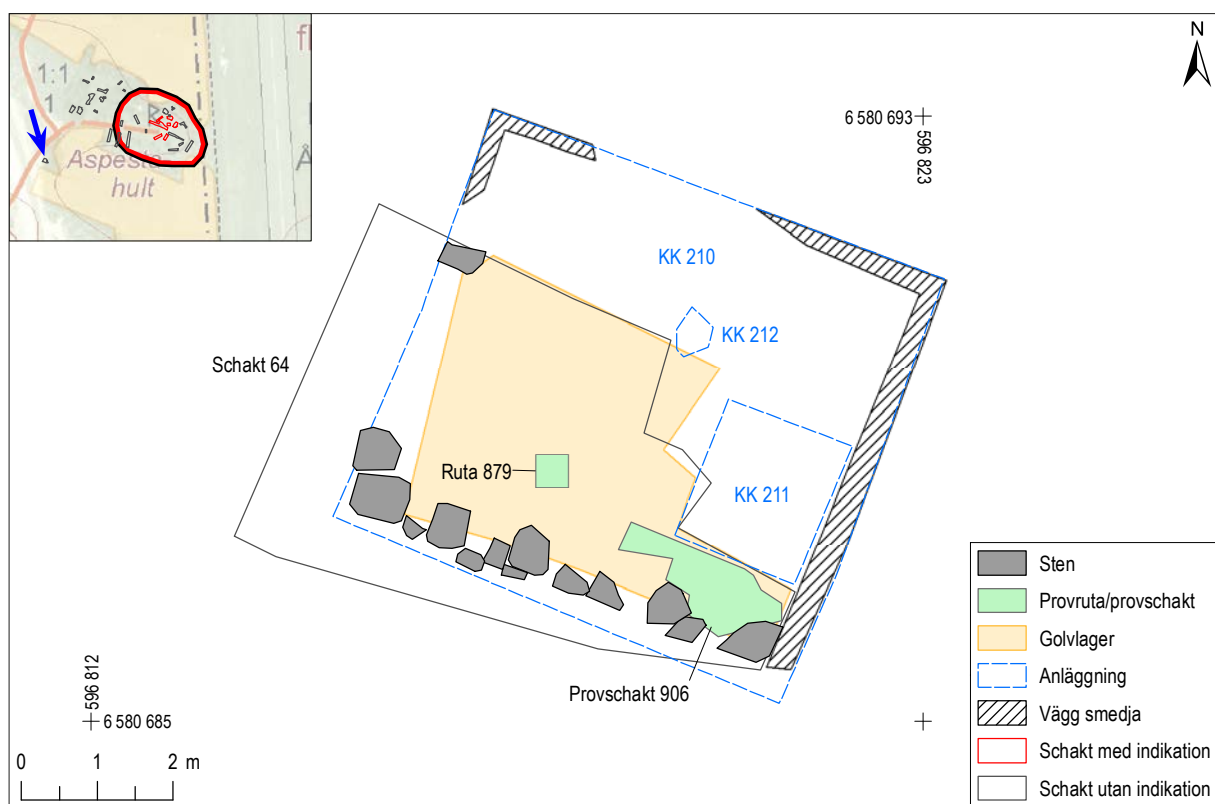
Figur 21. Grunden till den stora ladan i norr (KK 206). Foto från V.

Figur 22. Delar av jordbruksredskap och andra järnföremål som hittades invid husgrunden längst i söder (KK 203).

Längst i söder fanns rester av en liten smedja (fig 23). Smedjan (KK 210) finns utsatt på Häradskartan från 1897–1901 och på Ekonomiska kartan från 1957. Delar av de knuttimrade väggarna stod fortfarande på plats och ässjan (KK 211) var i princip helt bevarad (fig 24 och 25). Delar av golvytan rensades upp och undersöktes för att om möjligt få en datering. Rasmassor i form av tegelsten och taktegel fyllde smedjans inre tillsammans med diverse skrot som plåtdunkar, en vattenpump, metallrör, täckdikesrör av tegel och liknande. Dessutom låg stora mängder seldon i rasmassorna (fig 26), allt från dragremmar med soljor och diverse beslag och selvbågar med stoppade ”kuddar” till sätet från en kuskbock. Uppenbar-

ligen har smedjan använts för förvaring när den förlorat sin ursprungliga funktion. Förutom ässjan och delar av väggarna fanns stabben (KK 112) där städet stått kvar, om än nästan helt förmultnad (fig 27). Närmast ässjan i byggnadens sydöstra hörn fanns ett lager som nästan uteslutande bestod av slagg. Detta var 0,15 meter tjockt längst inne i hörnet. Inget som kunde visa att byggnaden var äldre än kartmaterialet påträffades. Ässjan gav ett relativt modernt intryck då den var bitvis murad och hade runda tegelrör vid bälgen. Ett udda föremål i form av en tegelsten med hål hittades i rasmassorna (fig 28). Sannolikt har tegelstenen utgjort ässjans botten och luften har pumpats in genom hålen för att höja temperaturen.

Figur 23. Plan över smedjan längst i söder, skala 1:100. Översikt med Fastighetskartan, skala 1:10 000.

Figur 24. Delar av smedjans knuttimrade väggar stod kvar. Foto från N.

Figur 25. Ässjan (KK 211) var välbevarad men täcktes av tegelstenar och tegelpannor. Foto från S.

Figur 26. Stora mängder av seldan hittades bland rivningsmassorna i smedjan, bland annat flera selbågar.

Figur 27. Stabben (KK 212) där städet varit placerat var mycket murken men stod kvar på plats. Foto från SV.

Figur 28. Tegelsten med hål som kan ha fungerat som en del av ässjan.

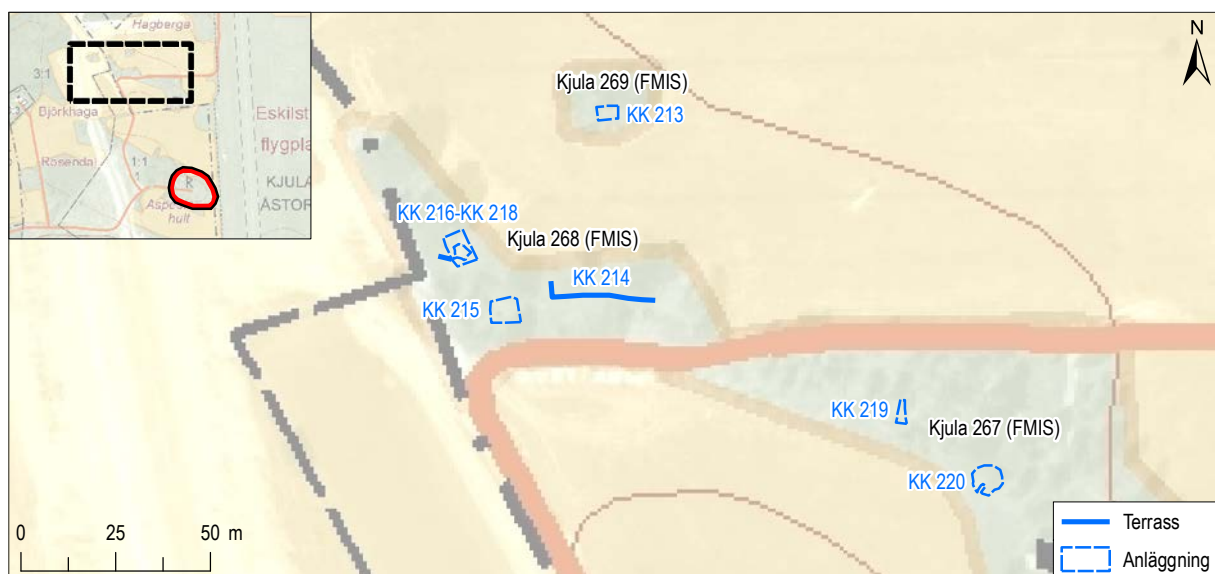
Kjula 267–269

Eftersom dessa lämningar genom arkivstudier kunde konstateras ha tillkommit år 1861 och därmed inte är fornlämning grävdes inga sökschakt vid dessa. De synliga lämningarna i form av husgrunder och terrasskanter mättes in och beskrevs (fig 29).

Kjula 267 bestod av rester av en delvis bortschaktad husgrund (KK 219) och en jordkällare (KK 220). En lada står fortfarande på plats. Kjula 268 bestod av grunden till ett boningshus (KK 215) i västra delen av en gårdsplan med en uppbyggd stenkantad terrass (KK 214) och en möjlig smedja (KK 216) med ett kraftigt spisröse (KK 217) på en skadad terrass (KK 218). Kjula 269 utgjordes av grunden till ett uthus (KK 213) på ett impediment i åkermarken (fig 30a–d).

Biologiskt kulturarv

Förutom den stora fruktträdgården fanns en hel del domesticerade växter inom den gamla bytomten, till exempel växte borstnejlika, akleja, gullris och såpnejlika på flera platser. Täta buskage med spirea och snöbär täckte stora ytor i områdets nordvästra del. Båda sorterna skjuter rotskott och sprider sig lätt vilket de haft chansen att göra här (fig 31). Invid gårdsplanen, strax intill ett av de största päronträden växte en sparrisplanta som eventuellt är en ättling till den sparris som syns vid boningshuset på flera foton från 1900-talets början. Utmed vägen nere i fruktträdgården i väster växte en enorm jersminbuske och i fruktträdgårdens sydöstra del fanns ett antal svartvinbärsbuskar. Precis vid husgrunden från det yngre bostadshuset växte mahonia, en prydnadsväxt med taggiga blad och blå bär. De flesta fruktträden bar frukt och särskilt päronen verkade ha haft ett gynnsamt år. En noggrannare inventering vid annan årstid kanske skulle kunna visa på ytterligare växter. Sökschaktningen som utfördes vid undersökningen gick dock hårt åt vissa delar av ytan.

Figur 29. Plan över synliga lämningar inom Kjula 267, 268 och 269 (övrig kulturhistorisk lämning). Mot bakgrund av Fastighetskartan, skala 1:2 000. Översikt med Fastighetskartan, skala 1:20 000.

Figur 30a. Spisröse (KK 217) i den möjliga smedjan vid Kjula 268. Foto från NO.

30b. Jordkällaren (KK 220) vid Kjula 267. Foto från SV.

30c. Terrasseringen (KK 214) i gårdspanens norra kant vid Kjula 268. Foto från Ö.

30d. Husgrunden (KK 213) efter ekonomibyggnaden vid Kjula 269. Foto från Ö.

Figur 31. I förgrunden syns rosa såpnejlika och gult gullris. I bakgrunden ett av de gamla päronträden med mängder av frukt. Kring päronträden växer täta buskage med snöbär. Foto från SO.

FYND

Fyndmaterialet från bytomten Kjula 319 bestod främst av yngre rödgods, flintgods och porslin. Eftersom lagren på många ställen var omrörda förekom föremål från många olika tidsperioder i samtliga lager. Rödgodset som bestod av skärvor från fat, skålar och grytor har främst daterats till 1600- och

1700-tal. En skärva från ett porslinsfat har bedömts vara kinesiskt Chien Lung (Quianlong) porslin från perioden 1736–1795 (Carlsson & Runer 2012). I anslutning till de byggnader som revs på 1900-talet fanns framförallt flintgods och benporslin från 1800-talets slut och 1900-talets början (fig 32).

Figur 32. Fynd från bytomten. Kinesiskt porslin, Chuan long 1736-95 (Fnr 7:369:1). Yngre rödgodsskärva lagad med harts (Fnr 7:365:1). Fat av yngre rödgods med hål för upphängning (Fnr 7:364:1). Benporslin från Gustavsberg, respektive Rörstrand från sekelskiftet 1800–1900 (Fnr 2:1485:1 och 9:1472:2).

SAMMANFATTNING AV GRÄVNINGENS RESULTAT

Impedimentet verkar ha tagits i anspråk under medeltid. Den äldsta fasen består av ett brandlager som sannolikt representerar röjningsfasen då marken togs i anspråk. Lagret har tidigare daterats till tiden mellan 1290 och 1420. Gårdens namn,

med –hult som efterled, talar också för en medeltida etablering. Inga fynd eller strukturer från medeltid påträffades. Perioden närmast efter har inte lämnat några spår. Från de skriftliga källorna vet vi att gården var bebodd under 1600- och

1700-tal. Från denna tid fanns endast omrörda kulturlager med avfall som rödgods och järnföremål som visar på aktiviteter. Naturligtvis bör det ha funnits ett boningshus och flera uthus. Någon säker bebyggelse har inte kunnat påvisas förrän sent 1800-tal och då genom äldre kartmaterial. Under sent 1800-tal sker också en viss förändring i området närmast gården. En trädgård med över 100 fruktträd anläggs och marken röjs från sten. I slänten mellan gårdsplanen och trädgården i väster anläggs två terrasser och ett dike. På impedimentet i väster uppförs en rad ekonomibyggnader och en smedja tillkommer ungefär 150 meter sydväst om boningshuset.

Under 1900-talets början sker stora förändringar i Aspestahult. Ett nytt bostadshus med källare byggs på östra delen av impedimentet och en vägbank byggs på husets norra gavel. Gårdsplanen framför huset stensätts och en grind placeras ut mot vägen. Marken på impedimentets topp planas ut och stora mängder sten läggs upp i norra kanten för att skapa en större yta. Det gamla boningshuset revs och återanvändes delvis då en magasinsbyggnad uppfördes på den skapade ytan i norr. Material från den rivna byggnaden och tidigare aktiviteter i området rördes om och spreds över ytan. En gårdsplan med grovt grus skapades och en väg drogs mellan denna och ekonomibyggnaderna i väster. I slänten ned mot åkern i norr byggdes en betongbrunn. Under 1900-talet har också röjsten från åkern lagts upp på impedimentet.

Kommunen köpte gården 2004 och i samband med detta revs boningshuset, magasinsbyggnaden och det som fanns kvar av ekonomibyggnaderna på impedimentet i väster.

Arkivstudier har visat att byggnaderna nordväst om Aspestahult (Kjula 267–269) tillkom 1861 eller senare.

Fas 5, 1900- och 2000-tal

KK 108 (bostadshus)
 KK 109 (vägbank)
 BS 106 och 107 (stolphål)
 KK 116 (stenläggning)
 KK 111 (brunn)
 KK112 (stensamling)
 KK 115 (odlingssten)
 KL 1002 (raseringslager)
 KL 1003 (utfyllnadslager)
 KL 1005 (utfyllnadslager)
 KL 1006 (kulturlager)
 KL 1008 (gårdsplan)

Fas 4, sent 1800-tal

KK 104 (stenläggning/dike)
 KK 105 och 110 (terrasser)
 KN 102 och 103 (trädgroppar)

Fas 3, 1800-tal

KK 101 (äldre boningshus)
 KL 1004 (kulturlager)?
 KL 1009 (raseringslager)?

Fas 2, 1600- och 1700-tal

KL 1001 (omrört kulturlager)
 KL 1007 (omrört kulturlager)

Fas 1, 1290–1420

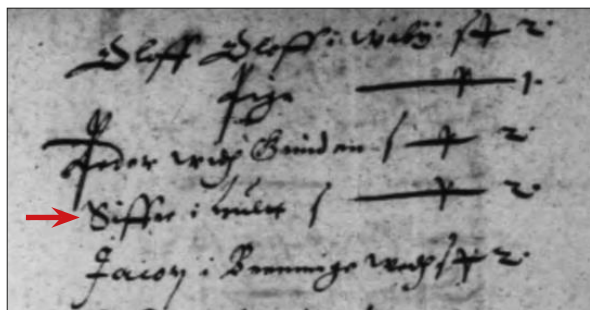
KL 1010

GÅRDEN ASPESTAHULT OCH DESS INVÅNARE UNDER 400 ÅR

En arkivstudie genomfördes för att finna de äldsta beläggen för gården samt att få reda på vilka som bott där och hur deras liv kan ha sett ut. De källor som användes var Älvsborgs andra lösen, mantalslängder, bouppteckningar och husförhörlängder. Gården omnämns omväxlande som Hult och Aspestahult i arkiven vilket till en början gjorde det svårt att följa den, från 1730 står det oftast "Aspestahult el. Hult". Uppgifterna redovisas översiktligt nedan och i detalj bilaga 4.

1614–1689

Det första skriftliga belägget för Aspestahult som kunnat hittas vid föreliggande genomgång är från Älvsborgs andra lösen år 1614–15 då Siffer är skriven på gården tillsammans med ytterligare en person (fig 33). Siffer är en dialektal form av Sigfrid. Den andra personen är sannolikt hans hustru. Efter detta omnämnande finns ett glapp på 25 år fram till 1642 då mantalslängden tar upp Hult som en 1/8 mantal frälsegård som brukas av Nils. En frälsegård ägs av en adelsman som är befriad från skatt. Mellan 1656 och 1689 spe-

Figur 33. "Siffer i Hult" (se röd pil). Utdrag ur förteckningen över Kjula socken i Österrekarne härad i Älvsborgs andra lösen år 1614–15.

cificeras inte ägoformer i mantalslängderna för Kjula socken men man kan anta att Aspestahult fortsätter vara en frälsegård. Under en stor del av perioden brukas gården av samma person, Lars.

1690–1745

År 1690 är Hult upptaget under rubriken "Arv och eget" i mantalslängderna, detta innebär att den övergått till kronan och inte längre ägs av en adelsman. Orsaken till detta är okänd (se kapitlet *Äldre kartmaterial* s.8). Gården brukas av Olof Larsson. År 1709 förefaller det som om sonen Lars tar över och han och hans hustru brukar sedan gården ända fram till 1740. I slutet av perioden växlar brukarna.

1746–1796

Från 1746 står åter en Lars Olofsson som brukare i Aspestahult. Om detta är den samma som tidigare är oklart eftersom många bar samma namn under denna tid. Att varannan brukare heter Lars Olofsson och varannan Olof Larsson kan dock tyda på att det rör sig om far och son i flera led. Upppteckningarna är sedan något sporadiska och flera års mantalslängder saknas. Dock tar kyrkböckerna vid år 1764 och då får man mer detaljerade uppgifter om familjen på gården, till exempel står nu både hustru och barn med namn. Lars Olofsson och Karin Jönsdotter med döttrarna Anna och Karin är skrivna i Aspestahult från detta år. När Lars dör 1767 gifter sig dottern Anna med Anders som sedan står som brukare från 1770. Han har då titeln nämndeman, och så småningom häradssdomare (se sid 30). År 1796 flyttar familjen från gården.

ÄLVSBERGS LÖSEN

Vid två tillfällen, år 1571 och 1613, köpte den svenska kronan tillbaka Älvsborgs fästning från danskarna efter att de tagit den som krigsbyte. För att få in pengar till lösensumman tog kronan upp en avgift av samtliga Sveriges medborgare baserad på

deras tillgångar. Man förde noggranna register över betalningarna och dessa register utgör en viktig källa för forskningen eftersom man antecknat gårdar, deras invånare och hur mycket de betalat vilket ger en fingervisning om gårdens storlek.

D. 116 Njellestad Roten		Född		Födelse- ställe.	Kom ifrån.	Kan Husf. och S. Arban, Symb.	Kan Luthers Gärdes	Kan läsa i Bok	Kan Böret utantill	Förklar. för Christendom	Kan Sver. förläring	Halt Koppor
Gårdens namn		År	Dag och månad									
Njellestad 8.												
Nämndem. Jan Jansson		76	2/3	Kjula	Kjula							
Husf. Anna Kristina Andersdotter		74	11/11	Kjula								
Son Jan Eric		1824		Kjula								
~~Dr. Anders Malin~~		~~70~~	~~20/7~~	~~Kjula~~	~~Kjula~~							
~~Husf. Kristina Ericdotter~~		~~80~~		~~Kjula~~								
~~Jon Erik~~		~~1806~~	~~18/9~~	~~Kjula~~								
~~Dotter Kristina~~		~~1802~~	~~8/8~~	~~Kjula~~								
~~Dr. Eric~~		~~90~~	~~1/1~~	~~Kjula~~	~~Jäder~~							
Pip. Sofia Jansdotter		90		Kjula								
Söner Eric Johansson		81	22/12	Stenqvista	177. 1812							
~~Dotter Anna Eric~~		~~74~~		~~Kjula~~	~~Kjula 1812~~							
Ejft. Dr. Jan Jansson		85	21/3	Jäder								
H. Peter Carl Johansson		85	11/6	Stenqvista	Jäder 13							
Jan Peter Jansson		20/10 1811	20/10	Jäder								
Dr. Jonas Jansson		90	26/4	Jäder	Kjula 13							
Husf. Brita Nilsson		96	1/1	Kjula	1816. 1867							
Dr. Peter Andersson		77	12/2	Dumber	1816. 1851							
Husf. Eric		77	19/11	Jäder	74 16							

Figur 34. Utdrag ur husförhörslängden från Kjula socken år 1811. Nämndeman Jan Jansson med familj och tjänstefolk.

1797–1801

År 1797 står länsmannen Robert Lindberg, född i Finland, som brukare till Aspestahult. Där finns också hustrun Cathrina Andersotter, två döttrar, svärmodern Kjerstin Andersdotter, en piga och en dräng. På gården finns också hans syster Maja Lindberg och dennes man Anders Jonsson, deras son står som avliden endast två år gammal. Robert bor endast på Aspestahult en kort tid och flyttar sedan till Yttersta i samma socken. Systemen Maja och maken Anders blir kvar till år 1801.

1803–1896

Gården verkar stå tom fram till 1803 då nämndeman Jan Jansson, hans hustru Anna Cajsa och en piga flyttar in (fig 34). Anna Cajsa är dotter till Anna och Anders som ägde gården mellan 1764 och 1796 och är född i Aspestahult. Familjen bor kvar på gården fram till 1821 då båda makarna dör och gifte drängen Jan Jansson som tjänat på gården sedan 1813 tar över. Jan Jansson brukar gården fram till 1840. Mellan 1831

och 1835 ägs Aspestahult av faktoren och rådmannen Anders Wibell i Torshälla men mellan 1836 och 1840 finns ingen ägare antecknad, möjligen ägs den fortfarande av Anders Wibell. Från 1841 står Pehr Ersson i Ramshammar som ägare till gården men då verkar den obebodd eftersom inga övriga uppgifter finns i husförhörslängden. Inte förrän 1874 finns åter en brukare registrerad i Aspestahult, nämligen P. Gustav Pettersson, hans hustru Johanna och deras åtta barn samt den ena dotterns "oäkta" barn. Två av sönerna antar namnet Hultén sannolikt med utgångspunkt i gårdsnamnet. De brukar gården fram till 1896.

1896–2004

1896 köps Aspestahult av Carl-Johan och Lovisa Pettersson. Med sig har de fyra barn och ytterligare två föds på gården (fig 35). Dottern Margareta och hennes man Carl Reinhold Hult som kommit till gården som dräng 1923 köper Aspestahult 1947. Carl Reinhold var född Hult och tog alltså inte sitt namn från gården. Gården var i familjens ägo fram till 2004 då kommunen köpte marken (muntlig uppgift Gullevi Hult).

Figur 35. Delar av familjen Pettersson vid krokusrabbatten framför det äldre boningshuset i början av 1910-talet. Foto tillhör Gullevi Hult, Eskilstuna.

Figur 36. Huset på Köpmangatan 25 i Eskilstuna där Öster- och Västerrekarne häradsrätt hade sina lokaler. Foto från Ö.

Nämndeman, häradshövding och länsman

Två av brukarna på Aspestahult hade titeln *nämndeman*, Anders Jonsson (1770) och Jan Jansson (1803). Som nämndeman satt man i häradsnämnden och deltog i häradsrättens överläggningar vid tinget (fig 36). Förutom att sitta ting deltog nämndemännen, som var tolv till antalet, i översynen av soldattorp, gårdar, gränser och vägar. De gjorde också bouppteckningar och kunde vid behov biträda länsman. För att bli nämndeman krävdes att man tillhörde bondeståndet och var bosatt i häradet. Nämndemännen föreslog ofta en person till efterträdare och ämbetet gick därför i arv från far till son eller till dotterns make. Nämndemännen hade hög status i bygden och många vände sig till dem för att få hjälp och råd (<http://wiki.genealogi.se/index.php/Nämndeman>).

Anders Jonsson i Aspestahult avancerade efter sju år som nämndeman till *häradshövding*. Han blev därmed nämndens talesman och förvarade dessutom en av de tre nycklar som låste upp häradskistan där man förvarade domböcker, sigill och böteskassa. Häradshövdingen och kronofogden hade de övriga nycklarna (<http://wiki.genealogi.se/index.php/Nämndeman>).

En kort period brukade *länsman* Robert Lindberg Aspestahult (1797). En länsmans arbetsuppgifter omfattade att ta upp skatt, driva in skulder och "vanlig" polisverksamhet. Han kunde också fungera som åklagare (<https://sv.wikipedia.org/wiki/Länsman>).

Tjänstefolk i Aspestahult

Under de 26 år som Anders Jonsson och Anna Larsdotter brukar Aspestahult (1770–1796) passerar över 50 pigor och drängar på gården. Det låter mycket men det verkar ha varit normalt att byta arbetsplats ofta. Man skulle kunna tänka sig att man flyttade för att den bonde man tjänade hos var elak eller ställde orimliga krav. Detta skulle dock innebära att de "goda" bönderna fick behålla sitt tjänstefolk och att de "elaka" hade svårt att hitta någon alls. Det verkar snarare vara det normala att byta en gång om året då kontraktet skulle förnyas. Kanske var det ett sätt att visa sitt oberoende gentemot husbonden (Harnesk 1990).

På Aspestahult fanns alltid en dräng och sannolikt oftast en piga (oklara uppgifter i kyrkboken) som mest finns tre pigor (1774, -75 och -86) och fyra drängar samtidigt (1780). Hur mycket tjänstefolk som behövdes på en gård växlade. Om skörden blev god krävdes fler som arbetade och det omvända gällde vid dålig skörd. När man hade små barn krävdes mer anställda än när barnen blev äldre och arbetsföra. Hade man bara döttrar behövdes drängar och tvärt om. Arbetsuppgifterna på gårdarna var mycket könsuppdelade (Harnesk 1990).

De flesta pigorna och drängarna på Aspestahult stannar endast ett eller ett par år, vissa försvinner och återkommer efter en tid (fig 37). Två personer utmärker sig genom att stanna längre. Drängen Olof Ersson och pigan Carin Jonsdotter är anställda på gården i sju, respektive åtta år. Vissa av drängarna står som "gifte drängen" och då finns även hans hustru och barn inskrivna. Hustrun har aldrig titeln piga men man kan anta att hon fick utföra sysslor på gården liknande en pigas.

Aspestahult i början av 1800-talet

Den familj som bodde på Aspestahult mellan 1803 och 1821 har studerats närmare. Nämndeman Jan Jansson, föddes år 1776 i Lillhärad och makan Anna Cajsa, föddes 1774 i just Aspestahult. Sonen Jan Eric föddes 1804 och avled i lungdot (TBC) vid bara 16 års ålder. I april 1821 dör även fadern Jan i lungdot, 45 år gammal. Bara åtta månader senare dör även hustrun vid 47 års ålder. Dödsorsaken uppges vara kallbrand.

I bouppteckningen efter Jan kan man läsa att det endast är hustrun, en bror och en syster som är efterlevande. Föremålen i hemmet redovisas in i minsta detalj under rubrikerna *guld, silver, koppar, metall, mässing, glas och porslin, blecksaker, husgeråd, järnsaker, slöjdrederkap, laggkärl, körredskap, linne och duktyg, sängkläder, gångkläder, böcker och kreatur*. Genom den mycket noggranna förteckningen över ägodelarna kan man få en bild av hur Aspestahult var inrett vid tiden. Man ska dock veta att det är föremålens värde som gör att de redovisas i bouppteckningen, sådant som ansågs värdelöst finns inte med.

I huset fanns ett blåmålat skåp, ett skänkskåp med fyra dörrar och ett sängskåp. I hemmet fanns också en målad och en omålad säng samt en sängbänk. Den målade sängen var värd dubbelt så mycket som den omålade. Det fanns också ett fällbord, ett målat bord med förgyllt fot, två klädda länsstolar och sju karmstolar. Ett föremål som sticker ut är "en liten blåmålad koffert".

Även hemmets textilier redovisas. Sängkläderna bestod av två fjäderbolster med blårandigt var, flera kuddar, ett catunstykke (jfr engelskans cotton) och en skinnfäll. Övrig textil bestod bland annat av flera linnedukar och tre par gardiner. När Jan dog ägde han bland annat fem rockar i olika färger och material, en svart kostym med rock, väst och byxor, sex västar, fyra par byxor, tre par strumpor och ett spanskrör, det vill säga en promenadkäpp. Med tanke på att Jan var nämndeman så behövde han säkert dessa eleganta kläder då han skulle framträda i rätten.

Vissa föremål speglar vardagens arbete så som ett smedstöd med bälg, hovtång, stockkedja, hammare, slipsten och strykjärn. Järnet var värdefullt och även "diverse järnskräp" redovisas. Mathållningen blir synlig i grytor av järn, rivjärn i bleckplåt, kaffekokare och kakmått i koppar och en trasig soppskål och kaffekoppar av porslin. Byttor, tråg, bryggkar och smörkärnor av trä finns också upptagna tillsammans med

Figur 38. Brännvinspanna i koppar. Foto: Vänersborgs museum (CC BY).

så kallade strömmingsfjärdingar, mindre tunnor som rymde ca 30 liter. Matsilver i form av 8 matknivar med långa skaft och flera förgyllda skedar samt en förgylld kalk visar på att hushållet hade möjlighet till lite mer än bara livets nödtröft.

Överst i förteckningen över kopparföremål tronar brännvinspannan med "löst bröst och hatt" och dessutom finns två brännvinspipor med kylfat (fig 38). Vid denna tid fick man bränna hemma till husbehov mot en särskild avgift som var relaterad till pannans storlek. År 1830 fanns 170 000 husbehovspannor i landet (Nordisk familjebok).

Under rubriken böcker finns sju exemplar redovisade men endast två verk specificeras. Det ena är "*Herr Segerstedts betraktelser över söndagevangelierna*" och den andra benämns "*en människas plikt och skyldighet*".

I bouppteckningen redovisas också dödsboets skulder. Dessa var omfattande och översteg kvarlåtenskapens värde. Han var skyldig doktor Edvard Widebäck 300 riksdaler, sannolikt för den vård han fått för sin lungdot. Han hade också en skuld till Aspestahults ägare Anders Wibell och var skyldig 32 riksdaler för så kallat *undsättningsspannmål* som han fått köpa av staten vid missväxt och dåliga tider. "*De fattigas andel*" anges också under skulderna. Den så kallade fattigprocenten togs ut i alla dödsbon och var 1/8 % av kvarlåtenskapens värde och gick till de fattiga i socknen.

Hur obalansen mellan intäkter och skulder reglerades framgår inte av handlingarna. När hustrun Anna Cajsa avlider bara åtta månader senare kvarstår samtliga skulder utom den för spannmålet i hennes bouppteckning och listan över efterlämnade ägodelar är i princip identisk så när som på gångkläderna.

Lovisa Petterssons trädgård

När Lovisa och hennes man flyttade till Aspestahult 1896 bestod trädgården enligt Häradskartan av en smal remsa som löpte från boningshuset ned mot söder. Gullevi Hult, som är barnbarn till Lovisa, har berättat att hennes mormor ganska snart efter tillträdet började anlägga en fruktträdgård. Med hjälp av en trädgårdskunnig man i trakten köpte Lovisa in runt 100 fruktträd, främst äpplen men också päron, körsbär, biggaräer och plommon. På Ekonomiska kartan från 1957 upptar trädgården drygt 6 000 m². Gullevi minns många av sorterna, till exempel Charlamovsky, Cox Pomona, Melonäpple, Frösåker, Åkerö, Gyllenkroks Astrakan och Signe Tillisch. Lagom till första världskriget började träden ge frukt. Skörden såldes då på torget i Eskilstuna och gav god förtjänst eftersom tillgången på mat var dålig under krigsåren. Idag finns ett trettiotal träd kvar, både äpplen, päron, körsbär och plommon. I samband med undersökningen inventerades trädgården av Föreningen Sörmlandsäpplen.

I slänten ned mot åkern i norr fanns det som Gullevi och hennes syskon kallade ”Plommonskogen”. Där växte gula plommon som förökade sig genom rotskott. Där fanns också stora mängder krikon.

Figur 39. Stora mängder krikon växte på gårdstomtens norra del.

Både de gula plommonen och krikonen finns kvar idag (fig 39).

Lovisas stora trädgårdsintresse syns också på de bilder som finns från Aspestahult. Kring husen finns många prydliga rabatter med många olika växter. Sorterna är svåra att urskilja men man ser bland annat krokus, lejongap och röd solhatt. På farstuvägen klättrar pipranka och vid husväggen växer vad som måste vara sparris med höga skira stänglar (fig 40). En sparrisplanta fanns kvar strax intill den gamla husgrunden då undersökningen genomfördes.

Figur 40. Lovisa och Carl-Johan Pettersson med familj framför det äldre boningshuset i Aspestahult omkring 1905. Foto tillhör Gullevi Hult, Eskilstuna.

REFERENSER

Litteratur

CARLSSON, M. & RUNER, J. 2012. *Holländare, ryssar och tobak. Odling och bebyggelse inom kvarterat Ruddammen i Norrköping 1600-2010. Särskild arkeologisk undersökning. RAÅ 96, S:t Johannes, Norrköpings stad och kommun, Östergötlands län. Rapporter från Arkeologikonsult 2012:2410.*

GRUSMARK, C. 2013. *Bebyggelse från 1600- och 1700-tal i Aspestahult och Bryggartorp. Södermanland; Kjulasocken; Ribbingelund 2:3, Aspestahult 1:1. UV Rapport 2013:62. Riksantikvarieämbetet.*

HARNESK, B. 1990. *Legofolk. Drängar, pigor och bönder i 1700- och 1800-talets Sverige.* Stockholm

NORDISK FAMILJEBOK 1880. Barometer-Capitularis.

WAHLBERG, M. RED. 2003. *Svenskt ortnamnslexikon.* Språk- och folkminnesinstitutet, Uppsala.

Otryckta källor

Älvsborgs andra lösen, Kjula socken

Husförhörslängder, Kjula socken

Mantalslängder, Kjula socken

Bouppteckningar, Kjula socken

Fakta nämndeman:

[http://wiki.genealogi.se/index.php/Nämndeman_\(fördjupad_artikel\)](http://wiki.genealogi.se/index.php/Nämndeman_(fördjupad_artikel)), 2016-02-22

Fakta kronolänsman:

<https://sv.wikipedia.org/wiki/Länsman>, 2016-02-22

Muntliga uppgifter

Gullevi Hult, uppväxt på gården Aspestahult

Britt-Marie Andersson, boende i närområdet, hembygdsforskare

Äldre kartor

LMS C40-50:3 Södermanlands län, Kjula socken
Ribbingelund nr 1
Ägomätning 1723

LMS C40-47:1 Södermanlands län, Kjula socken
Oxhagen nr 1
Skattläggningsberedning 1765

LMS C40-3:1 Södermanlands län, Kjula socken
Aspestahult ell Hult nr 1
Avrösning från allmanningen 1801

LMM 04-kju-5 Södermanlands län, Kjula socken
Aspestahult
Ägomätning okänt årtal

RAK J112-74-18 Södermanlands län
J112-74-18 - Barva
Häradsekonomiska kartan 1897-1901

RAK J113-10h6b58 Södermanlands län
10H6b - Barva
Ekonomiska kartan 1957

LMS = Lantmäteristyrelsens arkiv

LMM = Lantmäterimyndighetens arkiv

RAK = Rikets allmänna kartverks arkiv

ADMINISTRATIVA OCH TEKNISKA UPPGIFTER

Länsstyrelsens dnr:	431-439-2015
Arkeologikonsults projektnummer:	2905
Beställare:	Eskilstuna kommun
Typ av undersökning:	Arkeologisk förundersökning
Utförande fältarbete:	September och oktober 2015
Län:	Södermanland
Landskap:	Södermanland
Kommun:	Eskilstuna
Socken:	Kjula
Fastighet:	Aspestahult 1:1
Berörda fornlämningar:	Kjula 319, 267, 268, 269
Ekonomiskt kartblad:	Ekorneberg 10h 6a
Undersökningsyta:	652 m ²
Undersökningsvolym:	Ca 300 m ³
Koordinatsystem:	SWEREF99 TM
Höjdsystem:	RH2000
Koordinater:	X: 6580730 Y: 596968
Projektledare och rapportansvarig:	Åsa Berger
Fältarkeologer:	Åsa Berger, Ellinor Larsson, Fredrik Lundström, Josefine Låås
Planer och layout:	Ida Söderström
Kvalitetssäkring:	Björn Hjulström
Makrofossilanalys:	Stefan Gustavsson, Arkeologikonsult
Antal fyndposter:	59 st
Fynd:	Förvaras hos Arkeologikonsult i väntan på fyndfördelning.
Arkivhandlingar:	Det analoga materialet (främst blanketter/beskrivningar) har digitaliserats. Digitalt material förvaras hos Arkeologikonsult i väntan på att detta ska kunna överlämnas till ATA.

BILAGA 1. SCHAKTBESKRIVNING

Schakt	Yta (m ²)	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Beskrivning	Kontexter
1	36,46	6	5	0,2–0,25	Schakt med sentida fynd (yngre rödgods, flintgods, järnbeslag, spik, obrända ben och tegel), direkt under lucker torv på ett stenigt moränunderlag. Längst i V fanns en terrasskant med skärvig sten och tre huggna stenar, varav en med borrhål. Schaktinnehållet gav ett sentida intryck (1900-tal).	-
2	26,30	7	5,5	0,2–0,25	Schakt NNV om det yngsta boningshuset, på en plan något lägre yta. Direkt under torven framkom en stensyll med två vägglinjer (KK 101). Ovanför där vägglinjerna möttes låg ett kol-, sot- och asklager med en mängd spikar. Rensfynden (keramik och glas) gav ett sentida intryck (1800-1900). Ca 0,5 m V och SV om KK 101 fanns ett gruslager (möjlig gårdsplan).	KK 101, KL 1002 & KL 1008
3	14,04	4,5	3,5	0,15–0,75	Schakt SV om schakt 2. Under torven låg ett 0,15–0,4 m djupt utjämningslager, som bestod av lucker mörkbrun silt med inslag av tegel, kalkbruk och grov sand. Under detta återfanns ett ca 0,05 m djupt raseringslager av grov och fin, ljus sand med inslag av tegel, kalkbruk, obrända/brända ben och sentida keramik.	KK 114 & KL 1008
4	47,12	22	2,5	0,2–1,7	Schakt med källare i Ö. Källaren var fylld med rivningsmassor (tegel, murbruk, cementbitar och stenar) hade ett betonggolvet och putsade väggar. Väster om denna återfanns ett sandfyllt, tegelfundament. Källaren och fundamentet kunde avgränsas i schaktet mot N men inte mot S. Väster om tegelfundamentet var schaktet fyllt med rivningsmassor (liknande de i källaren) och väster därom låg gårdsgrus. Längst i öster återfanns morängrus. Det fanns inga indikationer på att huset skulle ha haft en äldre fas.	KK 108 & KL 1008
5	12,64	6	2	0,2–0,4	Schakt nedanför/SÖ om källaren. Schaktet innehöll 0,1 djup torv och 0,2 m djup mylla på ett underlag av morän. Fynd av en yngre rödgods-skärva.	-
6	32,08	13	2,5	0,2–0,4	Schakt nedanför/S om boningskullen, i N delen av äppelodlingen. Schaktet innehöll 0,1 m torv och 0,1–0,3 m djup mylla på ett underlag av morän. I schaktet återfanns två gropar (KN 102 och KN 103) och fynd av tegel och yngre rödgods. Det korsades också av två rörschakt samt ett utredningsschakt längst i V.	KN 102 & KN 103
7	67,86	26	6	0,2–0,7	Schakt i slänt mot V. Längst i V innehöll schaktet ca 0,2 m djup mylla på ett underlag av lerig morän. I mitten av schaktet återfanns en rad med stora, huggna stenar (KK 105). En bit längre upp på kullen (mot Ö) låg också en sämre lagd terrassering (KK 110). Längst i Ö framkom gårdsgrus under torven. Under och V om gårdsgruset låg ett utjämningslager (KL 1014) som också täckte KK 105 och KK 110. Detta innehöll lite yngre rödgods och flintgods. På vardera sida om KK 105 och det påförda morängruset, under utjämningslagret fanns två siltlager med yngre rödgods, fajans och obrända ben (KL 1001 & KL 1007).	KK 104, KK 105, KK 110, KL 1001, KL 1005, KL 1006, KL 1007, KL 1008 & KL 1014
8	19,93	9,5	3	0,2–0,4	Schakt under buskage. Schaktet innehöll ca 0,2 m djup ljus, lerig mylla på ett underlag av morän. I det fanns också enstaka tegel- och flintgodsfragment samt en hästsko. I dess S del återfanns troligen en del av KK 104.	KK 104
9	3,12	2	1,7	0,2–0,4	Schakt på boningskullens N del. Schaktet innehöll ett ca 0,2 m djupt, torrt, luckert och mörkt siltlager med tegelkross på ett moränunderlag.	-
10	29,02	11,5	3	0,45	Schakt i boningskullens SV sluttning. Schaktets NÖ del innehöll ca 0,07 m djupt gårdsgrus på ett ca 0,1 m djupt mörkt siltlager med enstaka yngre rödgodsfragment (KL 1004), som täckte ett sotlager (KL 1010), infiltrerat av en underliggande ljus, sandig lera (KL 1011). I SV återfanns endast ett, i stort sett fyndtomt, mörkt siltlager. Underlaget bestod av morän.	KL 1004, KL 1008, KL 1010 & KL 1011
11	6,66	6	1,5	0,4–0,45	Schakt genom väg. Vägen täcktes av grästorv. Under N delen av vägen fanns ca 0,15 m djupt "uppfartsgrus", på ett ca 0,25 m djupt lager av ljusbrun silt. Under S delen fanns ett ca 0,4 m djupt lager av ljusbrun silt. Underlaget bestod av morän i N och morän och berg i S.	-
12	49,51	17,5	2,5	0,35–0,5	Schakt vid boplatssläge. Schaktet bestod av ca 0,05 m djup torv och 0,3 m djup ljusbrun silt. Underlaget var av stenig, gråbrun morän.	-

Bilaga 1. Schaktbeskrivning, forts.

Schakt	Yta (m ²)	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Beskrivning	Kontexter
13	61,50	19	4	0,3–0,35	Schakt vid boplatsläge. Schaktet innehöll ca 0,05 m djup torv och 0,3 m djup matjord av ljusbrun silt. Det innehöll två diken i S och ett utkast av ett brandlager (i matjorden) med yngre rödgods i N. Underlaget bestod av gråbrun, stenig morän i N och gråbrun lera i S.	-
14	19,80	7,5	2,5	0,3–0,4	Schakt vid boplatsläge. Schaktet innehöll ca 0,05 m djup torv och 0,3 m djup matjord av ljusbrun silt. Underlaget bestod av gråbrun, stenig morän.	-
15	64,84	20,5	3,5	0,25–0,4	Schakt vid boplatsläge. Schaktet innehöll ca 0,05 m djup torv och ca 0,2–0,35 m djup matjord (ljusbrun silt). I S låg ett brandlager, direkt under torven och ett dike. Underlaget bestod av grå lera.	-
16	34,76	12	3	0,35–0,4	Schakt V om boningskulle. Schaktet innehöll ca 0,05 m djup torv och 0,3–0,4 m djup matjord (ljusbrun silt). I SÖ fanns ett stenfyllt dike, utkast av sentida gårdsgrus och möjligtvis hörnet på ett utrednings-schakt. Underlaget bestod av ljusgrå lera.	-
17	22,70	8	3	0,2–0,75	Schakt i boningskullens SSV sluttning. I N innehöll schaktet ca 0,05 m djupt gårdsgrus på ett ca 0,1–0,15 m djupt heterogent siltlager (KL 1009), som täckte ett ca 0,05 m djupt brandlager (KL 1010), infiltrerat av ett underliggande, ca 0,03–0,05 djupt ljust, lerigt sandlager (KL 1011). I mitten av schaktet var KL 1010 och KL 1011 tjockare och täcktes av ett mörkt siltlager (KL 1004) istället för det heterogena lagret (KL 1009). Längst i S återfanns också det mörka lagret (KL 1004) men varken KL 1010 eller KL 1011.	KL 1004, KL 1008, KL 1009, KL 1010 & KL 1011
18	21,75	11	1,5	0,2–0,4	Schakt i boningskullens NÖ sluttning. Schaktet innehöll ca 0,1 m djup torv, under vilken låg lös brun mylla blandat med stora stenar (röjsten från åkern) och enstaka yngre rödgods, glas och flintgods. Underlaget bestod av ljusbrun, grusig morän.	-
19	29,85	7,5	5	0,2–0,4	Schakt på boningskullens N del. Schaktet innehöll ca 0,1 m djup torv på ett 0,1–0,2 m djupt gruslager med inslag av lera, matjord, ben och tegelpannor (delvis helt rent grus). Gruslagret täckte en terrassering (KK 109). S om KK 109 låg ett tjockt gruslager med yngre rödgods, flintgods, sten och ett gjutet betongfundament till en stolpe. S om stolpe låg en steniläggning.	BS 106, BS 107, KK 109, KK 116, KL 1012 & KL 1013
20	45,07	16	3	0,3–1,0	Schakt över Ö infartsväg. I NÖ innehöll schaktet en vägbank i två faser. Vägbanken täcktes av ett ca 0,3–0,5 m djupt torv och matjordslager. Den yngsta fasen av vägen bestod av ett ca 0,2–0,6 m djupt sten-, grus- och sandlager. Den äldre fasen låg ca 1,6 m innanför (i SV) den yngre. Den bestod av ett brunt siltlager med inslag av träkol på en terrass (i form av en enkel stenrad). Mitten av vägen tycks ha vilat på en moränkulle, varför det endast låg ett ca 0,2–0,3 m djupt torv- och matjordslager på ett 0,05 m djupt mörkt siltlager, med inslag av tegelkross, ovanpå moränunderlaget. I mitten av vägen var också en telekabel nedgrävd. I SV återfanns ett ca 0,5–0,8 m djupt lerigt, mörkbrunt siltlager med inslag av sten på ett underlag av lera. I denna del hade två smala schakt grävts parallellt med vägen.	-
21	7,69	4,5	1,5	0,4–0,6	Schakt mellan 112 och 113 i N slänten. Under torven ett mörkbrunt, luckert matjordslager med tegel, porslin, glas och sten. Botten av morän.	-
51	41,78	10	4,7	0,08–0,7	Schakt vid husgrund närmast vägen. 0,08 m torv, därunder mylla 0,1–0,15, därunder lerblandad mylla med tegel och grus, undergrund av lera. Fynd av taktegel, glas, spik osv.	KK 203
52	40,52	8	5,5	0,08–0,45	Schakt vid husgrund närmast vägen. Torv 0,1 m, därunder grusblandad mylla, botten av grusig morän. Fynd av tegel, taktegel, fönsterglas, buteljglas, jordbruksredskap, kätting, obr. ben.	KK 201, KK 202, KK 203
53	10,26	5	1,5	0,1–0,2	Avbanad yta kring husgrund KK 204. Torv direkt på sten samt grovt grus, fynd av hästska, järnbeslag, kedja.	KK 204
54	-	-	-	-	Utgår	
55	5,95	3,5	1,7	0,20	Schakt vid husgrund KK 206. 0,1 m torv, därunder mörkbrun mylla, botten av morän. Fynd av hästska, försterglas, taktegel, seldon.	KK 206
56	15,68	8,2	1,7	0,2–0,3	Schakt i utkant av gårdsplan. 0,1 m torv, därunder mylla 0,2, därunder tunt lerlager 0,05 m, botten av morän. Murbruk och tegelkross i Ö delen.	-

Bilaga 1. Schaktbeskrivning, forts.

Schakt	Yta (m ²)	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Beskrivning	Kontexter
57	-	-	-	-	Utgård	-
58	19,33	6	5,2	0,15–0,3	Schakt väster och söder om husgrund KK 207. 0,1 m torv, därunder sandig, lös, mylla, botten av morän. Fynd av enstaka tegelflis, fönsterbeslag.	KK 207
59	7,60	3,7	2	0,40	Schakt öster om husgrund KK 207. 0,1 m torv, därunder morän.	KK 207
60	10,23	6	1,75	0,2–0,3	Schakt väster om husgrund KK 208. 0,1 m torv, därunder mörkbrun mylla, botten av morän. Ett par stenar och cement i S delen, möjlig del av ingång/trappa till hus KK 208. Fynd av emajerat tvättfat, kaviartub, porslin.	KK 208
61	5,83	3,2	1,75	-	Schakt söder om husgrund KK 208. 0,1 m torv, därunder vägbeläggning av grus och småsten, botten av morän.	KK 208
62	59,13	16	4	0,1–0,5	Schakt på platsen för äldre lada. 0,1 m torv, därunder kompakt yta med inslag av grus, sand och lera, löst och omrört i S delen. I norra delen raseringsmassor av lada, tegel, trä, spik, glas. I stora delar av schaktet fanns terrasseringsmassor av lada, tegel, trä, spik, glas. I stora delar av schaktet fanns terrasseringsmassor av lada, tegel, trä, spik, glas. I stora delar av schaktet fanns terrasseringsmassor av lada, tegel, trä, spik, glas. I stora delar av schaktet fanns terrasseringsmassor av lada, tegel, trä, spik, glas. I stora delar av schaktet fanns terrasseringsmassor av lada, tegel, trä, spik, glas.	KK 205
63	44,71	12,5	2,6-6	0,1–0,5	Schakt på yta mellan ladugårdar/lador. 0,1 m grästorv, därunder mörkbrun, fet, mylla, omrört. Avfall och rivningsmassor. I Ö delen en rad med stenar, under denna en elkabel. Vattenfylldes.	-
64	25,09	7	4,8	0,30	Schakt i smedja. Stora mängder tegel och taktegel, slagg, sot och kol. I botten ett tramlager med sot och kol, under detta morän och sten. Fynd av järnskrot och järnföremål, verktyg, spik, seldon osv.	KK 210, KK 211

BILAGA 2. RUTBESKRIVNING

Ruta nummer	Storlek	Djup	Beskrivning	Schakt
504	1x1 m	0,2 m	0,05-0,15 m djupt kulturlager (1001) innehållande porslin, ben, yngre rödgods, glas, lerklining. Tjockare mot N. Botten av gulgrå lera	7
513	1x1 m	0,05 m	0,01 m djupt sotlager (1002) därunder morän	2
514	1x0,5 m	0,05 m	0,02 m djupt sotlager (1002) därunder morän	2
515	0,8x0,7x0,9 m	0,35 m	0,05-0,3 m djupt utfyllnadslager (1003) av fet mylla uppblandad med grovt grus, enstaka sentida fynd.	3
528	1x1 m	0,25 m	0,07 m djupt lager med grus (1008), därunder 0,1 m mörk gråbrun silt med enstaka yngre rödgods (1004), 0,02 m siltlager med sot, botten av morän.	10
531	1x1 m	0,28 m	0,05-0,25 m djupt utfyllnadslager (1005) med grus, lera, sot, tegel, kol, kantiga och rundade stenar, botten av morän.	7
533	1x1 m	0,2 m	0,07-0,15 m djupt utfyllnadslager (1005) med grus, lera, sot, tegel, kol, spik, kantiga och rundade stenar. Fickor av löst grus. Botten av morän.	7
535	1x1 m	0,25 m	0,1-0,15 m djupt lager (1006) med tegelkross och kol samt ett fragment yngre rödgods. Fickor av grovt grus. Botten av morän.	7
539	1x1 m	0,2 m	0,1-0,15 m djupt siltlager (1007) med mörkare och ljusare stråk, inslag av yngre rödgods och fajans. Botten av morän.	7
590	1x1 m	0,2 m	0,1-0,15 m djupt siltlager (1007) med mörkare och ljusare stråk, inslag av yngre rödgods och fajans. Botten av morän.	7
638	1x1 m	0,38 m	0,1-0,15 m djupt heterogent siltlager (1009) med yngre rödgods, tegel, järn och träkol, inslag av grus i NÖ och lera i SV. Därunder ett 0,05 m djupt brandlager med sot och träkol (1010), därunder ett lerigt, gulbeige lager (1011), sannolikt äldre markhorisont. Botten av morän.	17
639	1x1 m	0,55 m	0,07-0,15 m djupt, mörkt siltlager (1004) med inslag av yngre rödgods. Därunder ett 0,01-0,02 m djupt gruslager. Därunder ett 0,02-0,07 m djupt brandlager med sot och träkol (1010)därunder ett 0,08-0,12 m djupt lerigt, gulbeige lager (1011), sannolikt äldre markhorisont. Botten av morän.	17
640	1x1 m	0,65 m	0,2-0,6 m djupt mörkt siltlager (1004) med inslag av yngre rödgods. Djupare mot söder. Botten av morän.	17
1 462	1x1	0,4 m	0,1 m djupt grusigt, fett, mörkt siltlager (1012) med lite tegelkross, därunder ca 0,1-0,15 m stenlagd yta (KK116), därunder 0,02-0,04 m djupt lager (1013) grå, lerig silt. Botten av morän.	19
Smedjan				
879	1x1 m	0,2	0,01 m djupt sandigt lager med tegelkross, därunder 0,1-0,18 m kompakt, sandig lera med tegelkross och mindre jämföremål (golvlager). I rutans N del fanns ett kladdugt, organiskt parti och en bräda. Botten av ljusbrun sand och en större sten.	64
906	2,2x0,8 m	0,2	0,01-0,04 m djupt sandlager och därunder ett 0,05-0,15 m djupt lager med slagg, kol, sot, enstaka tegel och murbruk. Som djupast i öster, in mot väggen, botten av ljusbrun sand.	64

BILAGA 3. KONTEXTBESKRIVNING

Kontext nr.	Typ	Längd och bredd/ diameter (m)	Djup/höjd (m)	Beskrivning	Schakt
KK 101	Stensyll	6,5x1	0,20	Stensyll med två vägglinjer. Syllen bestod av kantiga och rundade stenar (ca 0,15–0,7 m i diameter). Vägglinjerna löpte i VNV–ÖSÖ och NNÖ–SSV riktning. Syllen hade en jämn höjd med stenarnas plana sidor uppåt. Den VNV–ÖSÖ syllen var ca 0,7–0,8 m bred, i V framstod den som störd, då det låg mindre och glesare stenar där. Den NNÖ–SSV syllraden var ca 0,8 m bred, löpte i NNÖ riktning och bestod främst av flak och kantiga block. I hörnet mellan vägglinjerna och i ÖSÖ låg stensamlingar av mindre stenar (ca 0,1–0,35 m i diameter). Ovanpå hörnet låg också ett kol-, sot-, och asklager med en mängd spikar.	2
KN 102	Nedgrävning	0,8x0,55	0,3	Oval nedgrävning (ursprungligen sannolikt rund). Nedgrävningen hade en skarp övre kant, vertikala sidor, plan botten och en fyllning av mörkbrun, kompakt, sandig silt med enstaka små stenar (ca 0,05 m i diameter), fyra obrända djurbensfragment och en skärva glaserat rödgods. Sannolik trädgrop på grund av läget i förlängningen av en trädgropsrad.	6
KN 103	Nedgrävning	0,6x0,55	-	Fyrssidig nedgrävning. Sannolik trädgrop. Liknade KN 102.	6
KK 104	Stenläggning/ dike	3x2,5	-	Stråk av stenar VNV om boningskulle. Stensamlingen bestod av rundade och kantiga stenar (ca 0,1–0,4 m i diameter), i ett stråk i N–S riktning. Anläggningen gav ett slarvigt intryck (närmast utkastlik) och på den låg yngre rödgods, glas, flintgods och ett par trästörar. Mellan stenarna påträffades yngre rödgods, ben, tegel och järmbeslag. Direkt under den låg lera (som också utgjorde underlag i schaktet). En del av stenläggning kan också ha återfunnits i schakt 8 (104:2).	7 & 8
KK 105	Terrassering	5,5x0,8	-	Terassliknande syll. Syllen bestod av en N–S rad med stora, huggna, kantiga stenar (ca 0,5x0,6–0,6x0,7 m i diameter). I det två nordligaste stenarna fanns borrhål. Ö om syllraden fanns en ca 0,8 m bred morängrusfyllning, vilken indikerar att syllstenarna ursprungligen har grävts in i boningskullens V sida.	7
BS 106	Stolphål	0,60	-	Stolphål med betongfundament. Var sannolikt stolphål till en sentida grindstolpe.	19
BS 107	Stolphål	0,40	-	Stolphål med betongfundament. Var sannolikt stolphål till en sentida grindstolpe.	19
KK 108	Husgrund	18,5x9	-	Husgrund med källare. Husgrund med stensyll i NV och betongkällare i Ö. Grunden till det yngsta huset i Aspestahult.	4
KK 109	Vägbank/ terrassering	5x2,5	-	Stenläggning N om KK 108, vinklad mot NV. Rest av väg ned mot Ö.	19
KK 110	Terrass	6x1,5	-	Rundad terrass nära boningskullens krön. Stenarna 0,2–0,6 m stora, var relativt slarvigt lagda och tycktes vara en del av en terrassering som ursprungligen löpt runt kullens krön.	7
KK 111	Betongbrunn	2x2	-	Fyrssidig betongbrunn. Låg nedanför kullens norra terrasserade sluttning.	-
KK 112	Stensamling	7x3,5	-	Samling stora stenar på boningskullens nordligaste del. Stenarna var ca 0,5x0,8–1,0x1,2 m stora. Längst i N fanns en antydning till syllstensrad.	-
KK 113	Stensamling	11x4	-	Samling av stora stenar i slänten mot NÖ. Stenarna var mellan 0,4x0,4 och 2x2,5 m stora. Vissa av stenarna var huggna (möjligtvis utkastade syllstenar). Ovanpå och mellan stenarna låg takpannor. I Ö delen av ytan fanns ett område med mindre stenar (0,4x0,4–0,8x0,8 m stora).	-
KK 114	Husgrund?	4x2	-	Möjlig husgrund centralt på kullen. Stenläggning nedgrävd i moränen med grovt, gult grus och enstaka tegelfragment mellan stenarna. Stenarna var ca 0,3x0,3–1,1x1,1 m stora. Stenläggningen liknade KK 109 i plan men var slarvigare lagd/nedgrävd.	3
KK 115	Röjningssten	17,5x3	-	Område i NÖ med röjningssten intill åker.	-
KK 116	Stenläggning		0,1–0,15	Stenläggning S om grindstolpar (BS 106 & BS 107). Oregelbundet formade, tätt lagda stenar (ca 0,1–0,15 m stora). Tolkas som stenlagd del av gårdsplanen i direkt anslutning till den yngsta byggnaden (KK 108).	19

Bilaga 3. Kontextbeskrivning, forts.

Kontext nr.	Typ	Längd och bredd/ diameter (m)	Djup/höjd (m)	Beskrivning	Schakt
KK 201	Ramp till loge	2,5x3,2	0,40	Fyrsidig med stensatta kanter, 0,4x0,5–0,4–0,7 m stora stenar, spräckta och naturstenar, vissa med borrhål. En större sten 0,8x0,9 närmast syllen i V. Sluttar mot Ö. Ett kompakt lager av lera och grus täckte rampen.	52
KK 202	Stenläggning	4,6x4,7	0,10	Kantiga och rundade stenar, 0,1–0,4 m stora, Anknyter till syllen KK 203 i V. Störd i Ö delen.	52
KK 203	Stensyll	8,2 m l	0,2–0,4	Husgrund i SSV–NNO oklar utbredning, delvis skadad i S. Stenar i 2–3 skift, 0,28–0,9 m stora, flera har borrhål,	51 & 52
KK 204	Stensyll/ramp	5,3 m l	0,2–0,5	Del av husgrund i NV–SO, ej helt framtagen. Huggna stenar, 0,5x0,6–0,8x1,1 m stora, längst i V mindre stenar 0,3x0,4 och 0,5x0,5 m, vissa med borrhål. Innanför stenraden mot NO enstaka större, flata block täckta med grovt grus. Sluttar svagt mot Ö. Möjlig ramp?	53
KK 205	Stensatt terrass	11,45x3,2	0,40	Stensatt yta med oregelbundna, klivna och rundade stenar 0,2x0,2–0,5x0,8 m stora täckta med grovt grus och kompakt jord. Tydlig kant av 0,5–1,0 m stora stenar i norr, som en terrass. Oklar funktion. Under ladubyggnad.	62
KK 206	Husgrund	28,3x10,0	0,5–1,0	Husgrund av skarpkantade och huggna/spräckta stenar 0,5x1,0 m stora. Slarvigt lagda, utan precision. Som lägst i SO och högst i NV. Stökigt innanför kantstenarna, bitvis övertäckt med sten, betong osv, riven och omrörd, kraftigt överväxt med nässlor, tistlar, sly och höga hallonsnår.	-
KK 207	Husgrund, rest av?	4,5x1,4	0,50	Av 0,6x0,7 m stora stenar i en rad med flatsidan ut mot V. Otydlig i S, sandig mylla täcker hela S delen.	-
KK 208	Husgrund	8,75x5,75	0,60	Av 0,4x0,5x0,6–0,45x0,6x1,3 m stora stenar, huggna, fyrsidiga, stötta av mindre stenar i underkant, gjutet betonggolvs.	61
KK 209	Brunn	2,2 m i diam	-	Igenfylld med betong, tegel, sten, järnskrot, plankor. Ej undersökt.	-
KK 210	Husgrund/rest av smedja	5,8x6,3	0,2–0,7	Syllstensgrund av 0,2x0,3–0,5x0,6 m st rundade stenar, rester av knuttimring i sju varv i nordöstra hörnet och ett varv utmed S väggen. Timret mycket murket. Upp mot syllen i S delen låg taktegel.	64
KK 211	Ässja	1,4x1,6	0,90	Uppbyggd av huggna block, 0,15–0,3x0,6–0,7 m stora, stenflisor inkilade mellan de större stenarna och murbruksrester i nedre delen. Övre delen av tegel. Täckt av stora mängder tegelstenar, ev rest av överbyggnad eller skorsten. Tegelrör för bälgen i N kanten.	-
KK 212	Städstabbe	0,5 m i diam	-	Murken och sammanfallen stubbe med två kvarsittande järntenar som hållit städet.	-
KK 213	Husgrund	3,2x6	-	Kallmurad stensyll av 0,4–0,55 m stora stenar, huvudsakligen lagda med en flat sida utåt. Beväxt med en björk och tät sly.	-
KK 214	Terrasskant	26 m lång	0,5–0,8	Uppbyggd av 0,3–0,8 m st stenar, i V änden viker den av i rät vinkel mot N i ca 4 m, denna del ej lika tydligt stensatt, dock en tydlig förhöjning.	-
KK 215	Husgrund	5,5x7,0	-	Tydlig rak kant mot Ö med ca 0,3 m stora stenar, utrasad mot norr, förhöjning i mitten bestående av jord- och stenmassor. Kraftigt övervuxen. Oklar utbredning.	-
KK 216	Husgrund	8,5x5,8	0,6–0,8	Uppbyggd av 0,6–0,8 m st stenar, otydlig begränsning mot väster och norr. Rester av spisröse i Ö delen.	-
KK 217	Spisröse	4,2x3,4	0,4	Yttre ram av 0,2–0,3 m st stenar, centrala delen fylld med tegelkross och rester av takplåt.	-
KK 218	Terrasskant	3,7 m l	0,4	Uppbyggd av 0,3 m st stenar, ansluter till husgrunden KK 216 i SO, oklar begränsning mot NV.	-
KK 219	Husgrund, rest av	6,2 m l	0,4	Uppbyggd av 0,4 m stora stenar, endast V kanten bevarad, resten av ytan avbanad.	-
KK 220	Jordkällare	8,0 m i diam	2	Murad med ett blandat stenmaterial av 0,35–0,5 m st stenar. Öppning mot S, ca 1,3 m bred och 2,0 m lång. Kammaren ca 2,5x3 m stor och 1,5 m hög. Fyllt med sopor.	-

Bilaga 3. Kontextbeskrivning, forts.

Kontext nr.	Typ	Längd och bredd/ diameter (m)	Djup/höjd (m)	Beskrivning	Schakt
KL 1001	Kulturlager	-	0,05–0,15	Siltlager med fynd av tegel, yngre rödgods, fajans, flintgods, järnföremål och glas. Låg på ett underlag av gulgrå, kompakt, stenig lera.	7
KL 1002	Raseringslager	6x3,5	0,01–0,02	Sentida rasering. Tunt sotlager med spik, fönsterglas och murbruk, på underlag av morän.	2
KL 1003	Utfyllnads- lager	-	0,05–0,4	Sentida utfyllnadslager med raseringsinnehåll i boningskullens slänt mot N. Fet mylla uppblandat med grovt grus, enstaka moderna fynd, fönsterglas, tegel, murbruk och yngre rödgods.	3
KL 1004	Kulturlager	-	0,1–0,2	Mörkt siltlager i boningskullens SV utkant. Ett matjordslager som innehöll en lite högre mängd yngre rödgods än de nedanför kullen. Bedömdes motsvara ett område mellan den egentliga gårdsplanen och odlingsytorna nedanför kullen.	10 & 17
KL 1005	Utfyllnads- lager	-	0,05–0,25	Utfyllnadslager med kompakt raseringsinnehåll uppe på kullen. Lagret innehöll grus, lera, sot, tegel, kol, kantiga och rundade stenar (0,1x0,2–0,4x0,4 m stora).	7
KL 1006	Kulturlager	-	0,10–0,15	Luckert sandlager. Lagret hade inslag av tegelkross, kol, samt innehöll fickor med grovt grus och ett rödgodsfragment.	7
KL 1007	Kulturlager	-	0,1–0,25	Kulturlager Ö om syll (KK 105) med äldre keramiksammanställning. Siltlager med mörkare och ljusare stråk. Innehöll i huvudsak tidigmodern keramik i form av yngre rödgods och fajans.	7
KL 1008	Gårdsgrus	-	0,05–0,15	Grus med jämn korstorlek, som sannolikt täckt den ursprungliga gårdsplanen.	2, 3, 4, 7, 10 & 17
KL 1009	Raserings- lager	-	0,1–0,15	Raseringslager med en mindre mängd fynd. Heterogent siltlager med horisonter av KL 1008 i NO och lerigare innehåll i SV. Lagret innehöll yngre rödgods, tegel, botten av en trefotskittel i järn och enstaka träkolsbitar. Tolkas som utkanten av gårdsplanen och en sentida rasering.	17
KL 1010	Brandlager	-	0,02–0,07	Tunt sot- och träkolslager. Lagret infiltrerades av ett tunt lerigt sandlager (KL 1011). Bedöms vara äldre än bebyggelsen. Ev. röjningsfas.	10 & 17
KL 1011	Markhorisont	-	0,02–0,05	Lerigt gulbeiget sandlager som hade bevarats under de ytor där KL 1010 fanns. Sannolikt en äldre markhorisont.	10 & 17
KL 1012	Raserings- lager	-	0,10	Raseringslager S om KK 109. Grusigt, fett, mörkt siltlager med lite tegelkross.	19
KL 1013	Markhorisont	-	0,02–0,04	Markhorisont under stenläggning (KK 116). Innehöll grå lerig silt och moräninfiltration från underlaget.	19
KL 1014	Utgjännings- lager	-	0,2–0,35	Utgjänningslager som täckte syll (KK 105) och kulturlager (KL 1007) i V. Lagret innehöll, järnföremål, yngre rödgods, flintgods och ett porslinsfragment. Det bedömdes inte vara deponerat utan påfört för att täcka äldre anläggningar (främst KK 105) och skapa en större gårdsplan uppe på boningskullen.	7

BILAGA 4. FYNDTABELL

Fyndnr	Material	Objekt	Del	Subklass	Definition	Antal	Vikt (g)	Medel-X	Medel-Y	Medel-Z	Beskrivning
1:494.2	Keramik	Kärl	-	Flintgods	Tallrik	1	137,60	596 975,82	6 580 753,46	42,50	Asiatic Pheasants Gustavsberg 1880–1924
1:494.3	Keramik	Kärl	-	Flintgods	Tallrik	1	54,70	596 975,82	6 580 753,46	42,50	-
1:494.4	Keramik	Kärl	-	Flintgods	Tallrik	1	59,30	596 975,82	6 580 753,46	42,50	-
2:1485.1	Keramik	Kärl	-	Flintgods	Tallrik	1	86,90	596 980,30	6 580 735,57	41,04	Ingrid, Rörstrand 1908–1910
2:1485.2	Glas	Kärl	-	Pressglas	Fat	1	47,60	596 980,30	6 580 735,57	41,04	-
2:1485.3	Keramik	Kärl	-	Stengods	Mineralvattenflaska	1	11,20	596 980,30	6 580 735,57	41,04	-
2:1485.4	Keramik	Kärl	-	Porslin	Kopp	1	90,70	596 980,30	6 580 735,57	41,04	Bising & Fagerström 1901–ca 1910
3:1471.1	Keramik	Kärl	-	Yngre rödgods	-	1	12,70	596 982,54	6 580 735,78	43,30	-
3:1471.2	Keramik	Kärl	-	Yngre rödgods	-	1	17,20	596 982,54	6 580 735,78	43,30	-
3:1471.3	Keramik	Kärl	Handtag	Yngre rödgods	-	1	18,80	596 982,54	6 580 735,78	43,30	-
3:1471.4	Keramik	Kärl	Mynning	Yngre rödgods	Gryta	1	5,50	596 982,54	6 580 735,78	43,30	-
3:1471.5	Keramik	Kärl	Mynning	Yngre rödgods	Fat	1	32,70	596 982,54	6 580 735,78	43,30	-
3:1471.6	Keramik	Kärl	Mynning	Yngre rödgods	Gryta	1	14,00	596 982,54	6 580 735,78	43,30	-
3:1471.7	Keramik	Kärl	Mynning	Yngre rödgods	Fat	1	15,00	596 982,54	6 580 735,78	43,30	-
7:364.1	Keramik	Kärl	Brätte	Yngre rödgods	Fat	1	75,70	596 968,83	6 580 734,76	42,88	Upphängningshåll
7:369.1	Keramik	Kärl	-	Porslin	Fat	1	2,20	596 963,78	6 580 736,90	42,34	Imari Chien Lung (Qianlong) 1736–1795
7:365.1	Keramik	Kärl	-	Yngre rödgods	Fat	1	17,70	596 969,78	6 580 734,02	42,57	Lagad med harts
7:364.2	Keramik	Kärl	-	Yngre rödgods	-	1	4,40	596 968,83	6 580 734,76	42,88	Hemrad dekor
7:369.2	Keramik	Kärl	-	Fajans	Tallrik	1	14,00	596 963,78	6 580 736,90	42,34	-
7:364.3	Keramik	Kärl	-	Yngre rödgods	Fat	1	16,70	596 968,83	6 580 734,76	42,88	Sgraffito
7:369.3	Keramik	Kärl	-	Flintgods	Tallrik	1	48,50	596 963,78	6 580 736,90	42,34	-
7:364.4	Keramik	Kärl	-	Yngre rödgods	Skål	1	13,80	596 968,83	6 580 734,76	42,88	-
10:498.1	Keramik	Kärl	-	Yngre rödgods	-	1	26,10	596 965,11	6 580 719,22	42,24	-
19:1472.2	Keramik	Kärl	-	Porslin	Fat	1	174,70	596 982,54	6 580 735,78	43,30	Senveringsfat, Njord, Rörstrand 1902–1907
105:367.1	Keramik	Kärl	-	Flintgods	Skål	1	13,00	596 966,69	6 580 735,20	42,74	-
1001:505.1	Keramik	Kärl	-	Fajans	-	1	5,30	596 966,46	6 580 736,53	42,27	-
1001:366.1	Keramik	Kärl	-	Yngre rödgods	-	6	18,50	596 966,67	6 580 736,15	42,40	-
1001:366.2	Keramik	Kärl	-	Stengods	Mineralvattenflaska	1	6,70	596 966,67	6 580 736,15	42,40	-
1001:505.2	Keramik	Kärl	-	Yngre rödgods	Fat	1	25,30	596 966,46	6 580 736,53	42,27	Hemrad dekor
1001:505.3	Keramik	Kärl	-	Yngre rödgods	Fat	1	9,50	596 966,46	6 580 736,53	42,27	Hemrad dekor
1001:505.4	Keramik	Kärl	-	Yngre rödgods	-	1	17,80	596 966,46	6 580 736,53	42,27	Dekor på utsidan, oklar kärnform

Bilaga 4. Fyndtabell, forts.

Fyndnr	Material	Objekt	Del	Subklass	Definition	Antal	Vikt (g)	Medel-X	Medel-Y	Medel-Z	Beskrivning
1001:505:5	Lera	Pipa	Skaff	Kritpipa	-	1	1,70	596 966,46	6 580 736,53	42,27	-
1003:1472:1	Keramik	Kärl	-	Flingtods	Kopp	1	3,40	596 982,51	6 580 735,77	43,29	-
1004:529:1	Keramik	Kärl	Mynning	Yngre rödgods	Fat	1	14,10	596 970,38	6 580 722,37	42,96	-
1004:695:1	Keramik	Kärl	-	Yngre rödgods	Fat	1	14,50	596 974,56	6 580 717,38	42,92	-
1004:529:2	Keramik	Kärl	-	Yngre rödgods	Fat	1	11,50	596 970,38	6 580 722,37	42,96	-
1005:532:1	Keramik	Kärl	Botten	Yngre rödgods	Fat	1	35,30	596 978,07	6 580 729,38	43,45	-
1006:538:1	Keramik	Kärl	-	Yngre rödgods	Fat	1	139,10	596 973,29	6 580 733,87	43,07	-
1006:538:2	Keramik	Kärl	-	Porslin	-	1	0,70	596 973,29	6 580 733,87	43,07	-
1007:624:1	Keramik	Kärl	-	Fajans	Tallrik	1	2,00	596 969,88	6 580 736,50	42,81	Blå dekor
1007:591:1	Keramik	Kärl	-	Flingtods	Skål	1	5,90	596 969,95	6 580 736,51	42,59	Blomdekor 1750-
1007:591:2	Keramik	Kärl	-	Flingtods	Tallrik	1	6,60	596 969,95	6 580 736,51	42,59	Blomdekor 1750-
1007:624:2	Keramik	Kärl	-	Fajans	Tallrik	1	1,30	596 969,88	6 580 736,50	42,81	Hulmemönstret Rörstrand? 1770-tal
1007:591:3	Keramik	Kärl	-	Yngre rödgods	Fat	1	21,60	596 969,95	6 580 736,51	42,59	Hemrad dekor
1007:624:3	Keramik	Kärl	-	Yngre rödgods	-	1	60,60	596 969,88	6 580 736,50	42,81	Sgraffito
1007:624:4	Keramik	Kärl	-	Yngre rödgods	Fat	1	3,20	596 969,88	6 580 736,50	42,81	-
1007:624:5	Keramik	Kärl	-	Yngre rödgods	-	1	3,10	596 969,88	6 580 736,50	42,81	Dekor på utsidan, oklar kärnform
1007:624:6	Keramik	Kärl	-	Yngre rödgods	Fat	1	12,20	596 969,88	6 580 736,50	42,81	-
1007:624:7	Keramik	Kärl	-	Yngre rödgods	Fat	1	17,30	596 969,88	6 580 736,50	42,81	-
1007:624:8	Keramik	Kärl	-	Yngre rödgods	Fat	1	7,80	596 969,88	6 580 736,50	42,81	-
1007:624:9	Keramik	Kärl	Skaff	Yngre rödgods	Gryta	1	2,00	596 969,88	6 580 736,50	42,81	-
1007:624:10	Keramik	Kärl	-	Yngre rödgods	Fat	1	10,20	596 969,88	6 580 736,50	42,81	-
1007:624:11	Keramik	Kärl	-	Yngre rödgods	Fat	1	6,40	596 969,88	6 580 736,50	42,81	-
1007:624:12	Keramik	Kärl	-	Yngre rödgods	Fat	1	5,50	596 969,88	6 580 736,50	42,81	-
1009:657:1	Keramik	Kärl	-	Yngre rödgods	Gryta	1	38,80	596 976,96	6 580 722,20	43,38	Kraftigt eldpåverkad
1009:657:3	Lera	Lerklining	-	Lera	-	1	66,80	596 977,22	6 580 721,97	43,37	Delvis vitputsad
1009:657:2	Keramik	Kärl	-	Yngre rödgods	Fat	1	9,20	596 976,96	6 580 722,20	43,38	-
1010:689:1	Keramik	Kärl	-	Yngre rödgods	Fat	1	3,90	596 976,90	6 580 718,73	43,05	-
1013:1476:1	Keramik	Kärl	Fot	Yngre rödgods	Gryta	1	11,60	596 987,92	6 580 733,59	42,82	-

BILAGA 5. MANTALSLÄNGD 1614 OCH FRAMÅT

Årtal	Registrerad som	Ägoform	Brukare/ägare
1614–15	Hult	Frälse	Siffer och hans hustru
1616–1641	Längd saknas	?	?
1642	Hult	Uppges ej	Nils
1647	Hult	Uppges ej	Nils
1648	Aspestahult	Uppges ej	Olof
1649	Aspestahult	Frälse	Olof
1650–1652	Saknas i längden	?	?
1653–1655	Hult	Frälse	Lars och hans hustru
1656–1661	Hult	Uppges ej	Lars och hans hustru
1662	Oläslig	?	?
1663	Längd saknas	?	?
1664	Hult	Uppges ej	Lars och hans hustru
1665–1666	Längd saknas	?	?
1667–1670	Hult	Uppges ej	Lars och hans hustru
1671	Oläslig	?	?
1672–1674	Hult	Uppges ej	Lars och hans hustru
1675	Saknas i längden	?	?
1676–1680	Hult	Uppges ej	Lars, hans hustru, son och sonhustru
1681	Hult	Uppges ej	Anders, hans hustru, en inhyses
1682	Hult	Uppges ej	Lars, hans hustru, son och sonhustru
1683–1684	Längd saknas	?	?
1685	Hult	Uppges ej	Lars, hans hustru, son (och sonhustru?)
1686	Hult	Uppges ej	Lars, hans hustru, sonen Anders med hustru
1687–1689	Aspestahult	Uppges ej	Lars, hans hustru, sonen Anders med hustru
1690	Hult	Arv och eget (krono)	Olof, en dräng och hustru
1691–1693	Längd saknas	?	?
1694–1702	Hult	Arv och eget (krono)	Olof Larsson
1703	Längd saknas	?	?
1704–1705	Hult	Uppges ej	Olof, hustun och pigan Anna
1706	Hult	Arv och eget (krono)	Olof, hustun och pigan Anna
1707–1708	Hult	Uppges ej	Olof, hustun och pigan Anna
1709	Hult	Uppges ej	"Olof nu Lars, hustrun, pigan Anna"
1710	Längd saknas	?	?
1711	Hult	Uppges ej	Lars, hustrun, pigan Karin
1712–1716	Aspestahult	Arv och eget (krono)	Lars, hustrun (pigan Kerstin, dottern från 1715)
1717	Längd saknas	?	?
1718	Aspestahult	Uppges ej	Lars, hustru, dotter
1719–1726	Längd saknas	?	?
1727–1729	Aspestahult	Uppges ej	Lars Olofsson, hustru, piga, dräng
1730–1740	Aspestahult el. Hult	Skatte	Lars Olofsson, hustru
1741	Aspestahult el. Hult	Skatte	Bengt Persson?
1742–1745	Aspestahult el. Hult	Skatte	Hustrun Anders Perssons(?) änka
1746–1747	Aspestahult el. Hult	Skatte	Lars Olofsson, hustrun

Bilaga 5. Mantalslängd 1614 och framåt, forts.

Årtal	Registrerad som	Ägoform	Brukare/ägare
1748–1750	Längd saknas	?	?
1751	Aspestahult el. Hult	Skatte	Lars Olofsson, hustrun, piga
1752–1765	Längd saknas	?	?

BILAGA 6. MAKROFOSSILANALYS

STEFAN GUSTAFSSON, ARKEOLOGIKONSULT

Inledning

Proverna samlades in av arkeologer i samband med undersökningen. Volymen jord per prov uppgick till 1 liter. Vid floterings användes vatten och en 10 liters plasthink som dekanterades ner i ett såll med 0,2 mm. Bottensatsen undersöktes på tyngre makrofossil. Växtmaterialet analyserades sedan under mikroskop med en förstoring av 4 till 100 gånger.

Resultat

1003:1414 och 1463 - Raseringslager

Från lagret analyserades två prover. Båda innehöll endast träkol och mängden i båda proven räcker för ¹⁴C-analys.

1001:1474 - Siltlager

Från lagret analyserades ett prov som endast innehöll träkol. Mängden kol räcker till ¹⁴C-analys.

1013:1475 - Äldre markyta

Från lagret analyserades ett prov. Provet innehöll bara träkol. Mängden kol räcker till ¹⁴C-analys.

1004:1473 - Siltlager

Från lagret analyserades ett prov som bara innehöll träkol. Mängden kol räcker till ¹⁴C-analys.

1010:R639 - Brandlager

Från lagret analyserades ett prov som innehöll stora mängder träkol från framförallt tall.

1007:1466 - Kulturlager

Från lagret analyserades ett prov. Förutom träkol hittades en kärna av havre. Eftersom det inte finns något av agnarna kvar på kärnan går det inte avgöra om det rör sig om odlad havre *Avena sativa* eller ogräset flyghavre *Avena fatua*. Ogräsfrö från svinmålla och måra hittades också tillsammans med ett fragmenterat granbarr. Alla växtmakrofossiler var förkolnade. Det blir lite vanskligt att tolka materialet eftersom det kan vara hushållsavfall eller ogräs som förkolnats i samband med våldeld eller röjningseld.

Havrekärna lämpar sig väl för en ¹⁴C-analys.

A.nr.	P.nr.	Art	Art latin	Antal	Kol	Lämpligt för datering	Övrigt
1003	1463	-	-	-	+++	Kol	-
1003	1414	-	-	-	++	Kol	-
1007	1466	Havre	<i>Avena indet.</i>	1	++	Havre	-
		Måra	<i>Galium spurium</i>	1	-	-	-
		Svinmålla	<i>Chenopodium album</i>	3	-	-	-
		Granbarr	<i>Picea abies</i>	1	-	-	-
1013	1475	-	-	-	++	Kol	-
1006	1465	-	-	-	+	Kol	-
1004	1473	-	-	-	+	Kol	-
1010	639	-	-	-	+++	Kol	-
1001	1474	-	-	-	+	Kol	Mycket oförkolnat trä

+ liten mängd, ++ rikligt, +++ stor mängd

Figur 1. Innehåll i analyserade jordprover.

Rapporter från Arkeologikonsult 2016:2905